Ніва

БЕЛАРУСКІ ТЫДНЁВІК

ОРГАН ГАЛОЎНАГА ПРАЎЛЕННЯ БЕЛАРУСКАГА ГРАМАДСКА-КУЛЬТУРНАГА ТАВАРЫСТВА

№ 52 (826) ГОД XVI БЕЛАСТОК 26 СНЕЖНЯ 1971 г. ЦАНА 60 гр.

ПАДВЯДЗЕМ ВЫНІКІ

Канчаецца 1971 год. Пара зрабіць гаспадарскія падлікі. Паколькі мы найбольш звязаны з вёскай, абмяжуемся да яе спраў.

7 лютага Э. Герэк аб'явіў аб кроках, накіраваных на паправу абслугі сялян, на падтрымку здаровых эканамічна індывідуальных гаспадарак.

22 сакавіка Савет Міністраў прыняў пастанову аб павышэнні скупачных цэн убойнай жывёлы і малака. У выніку за свінню гаспадар атрымлівае на 180 зл. больш, а за цяля — на 300—600 злотых. Павышэнне скупачных цэн не павяло за сабою (як гэта практыкавалася раней) павышэння рознічных цэн. Мэта павышэння — утрыманне тэндэнцыі росту жывёлагадоўлі.

14 красавіка Палітычнае Бюро ЦК ПАРП і Прэзідыум НК ЗСЛ рэкамендавалі ўраду знесці з днём 1 студзеня 1972 г. абавязковыя пастаўкі ўбойнай жывёлы, збожжа і бульбы і абаперці скупку сельскагаспадарчых пладоў на кантрактацыі. Рэкамендавана было ўтрымаць фонд развіцця сельскай гаспадаркі, пашырыць рамкі інвестыцый з гэтага фонду, рэфармаваць грунтовы падатак, паменшыць падатковую прагрэсію, падрыхтаваць навелізацыю законаў аб гаспадаранні зямлёй і ахове зямельных і лясных ужыткаў, падрыхтаваць грамадскае страхаванне для індывідуальных гаспадароў.

23 чэрвеня ў Сейм паступілі праекты законаў: аб ахове зямельных і лясных ужыткаў, праекты законнага ўпарадкавання спраў уласнасці, абароту і загаспадарвання зямлі.

4 верасня на XI Пленуме ЦК ПАРП былі прыняты Дырэктывы на VI З'езд ПАРП. Глабальная прадукцыя ўсёй сельскай гаспадаркі павінна павялічыцца ў 1971—75 гадах амаль на 18—20 працэнтаў, пагалоўе свіней — на 22—26 працэнтаў, а жывёлы — на 12—13 працэн-

Працяг на стар. 4

ЛЮДЗІ ДОБРАЙ РАБОТЫ

МІКАЛАЙ БАРТАШУК

Мікалай Барташук ужо 21 год нязменна настаўнічае ў пачатковай школе ў Старым Ляўкове, Гайнаўскага павету. Вучыць ён моладзь класаў I—IV, а таксама старэйшыя класы беларускай і рускай мове. У 1968 годзе ён закончыў завочна Настаўніцкую студыю ў Элку.

Працяг на стар. 4

Зіма. Фота: Я. Цялушэцкі

АБ'ЕКТ ВЫВУЧЭННЯ — БЕЛАСТОЧЧЫНА

Беласточчына — белая пляма на карце навуковых даследаванняў пры царызме і санацыі — заняла належнае ёй месца ў вывучэнні яе толькі з прыходам народнай улады. Гэта дало падставы 12 красавіка 1962 года арганізаваць Беластоцкае навуковае таварыства. У таварыстве згуртавалася значная колькасць працаўнікоў самых разнастайных галін польскай навукі. Яны аб'ядналіся ў 6 аддзяленнях, а кожнае аддзяленне вылучыла камісіі. І так, напрыклад, у склад аддзялення гуманітарных навук уваходзіць 15 камісій, у іх ліку знаходзіцца і мовазнаўчая камісія, аб якой і пойдзе гаворка ў гэтым артыкуле. Пішучы яго, я выкарыстаў абшырную і падрабязную інфармацыю, якую прадставіла мне актыўны дзеяч таварыства — др Альжбета Смулкова.

Мовазнаўчая камісія БНТ была створана ў чэрвені 1969 года. Узначаліла яе праф. др Абрэмбская-Яблонская, вядомы славіст. Навуковымі сакратарамі камісіі былі выбраны др А. Смулкова і дац. др Т. Здані цэвіч. Цяпер камісія складаецца з 22 членаў, якія працуюць у розных навуковых цэнтрах Польшчы (Беластоку, Варшаве, Кракаве, Познані, Таруні). Сярод іх пераважае маладое пакаленне вучоных, але ёсць і такія выдатныя польскія мовазнаўцы, як праф. др У. Курашкевіч, праф. др Е. Сафарэвіч, праф. др З. Сцібэр. Яны даюць прыклад маладым вучоным, дапамагаюць ім у творчых пошуках, выхоўваюць іх.

Сярод шырокага дыяпазону даследаванняў Беласточчыны членамі камісіі знаходзяцца тры вядучыя комплексы праблем.

Першы з іх — гэта шматмоўныя сувязі паміж гаворкамі Беластоцкага ваяводства. Побач са значнай колькасцю раней апублікаваных прац і артыкулаў з гэтай галіны, у апошні час падрыхтавана і здадзена ў друк калектыўная праца (13 аўтараў) пад рэдакцыяй праф. др А. Абрэмбскай-Яблонскай «Тэксты гаворак Беластоцкага ваяводства з навуковымі каментарыямі да іх». Гэта аб'ёмістая праца (14 выдавецкіх аркушаў) прадстаўляе ўсе асноўныя віды гаворак Беласточчыны (польскія, беларускія, літоўскія і пераходныя). Разгорнуты таксама даследаванні польскіх гаворак на тэрыторыі нашага ваяводства. Праблемам польска-беларускага моўнага пагранічча, польска-літоўскім і беларуска-літоўскім моўным сувязям прысвяцілі многа артыкулаў у польскім і замежным друку члены камісіі С. Глінка, С. Гасюк, Т. Здані цэвіч, У. Курашкевіч, Е. Сафарэвіч, С. Смачынскі, А. Смулкова. Мовай рускіх стараверaў, што жывуць на Беласточчыне, займаюцца І. Грэк-Пабісова і І. Марынякова.

Другі комплекс — гэта антрапанімія і тапанімія Беласточчыны, імі займаюцца М. Кандрацюк, Т. Здані цэвіч, І. Галіцкая, Ч. Лапіч, М. Врублеўскі і аўтар гэтага артыкула.

Трэці — гэта запачаткаваныя даследаванні над эвалюцыяй усходнеславянскага фальклору на Беласточчыне.

Камісія мае ў сваім карыстанні картатэку дыялектнай лексікі і фразеалогіі і абшырную бібліяграфію лінгвістычных даследаванняў, якія датычаць Беласточчыны.

Беларуская праблематыка ў працах камісіі займае пачэснае месца. Гэта абумоўлена, папершае, тым, што значную частку жыхароў Беласточчыны складаюць беларусы, а, падругое таксама і тым, што многія члены камісіі з'яўляюцца беларусазнаўцамі. Яны займаюцца беларускай праблематыкай у шырокім славяназнаўчым аспекце. Гутарка тут ідзе аб працаўніках аддзялення беларускай

Працяг на стар. 4

НАШЫМ ЧЫТАЧАМ І СІМПАТЫКАМ ШЛЕМ САРДЭЧНЫЯ СВЯТОЧНЫЯ ПАЖАДАННІ!

НІВА

БГКТ ХРОНІКА

■ 7-га снежня адбыўся пленум гарадскога праўлення аддзела БГКТ у Беластоку, на якім былі разгледжаны наступныя справы: 1. Правядзенне справаздачна-выбарнай кампаніі ў гарадскім аддзеле БГКТ. У гэтай справе выступіў сакратар ГП БГКТ Янка Зенюк. У сувязі з тым, што ў Беластоку няма гурткоў БГКТ і што многа ёсць членаў, было пастаноўлена арганізаваць тры справаздачныя сходы, на якіх будуць таксама выбраны дэлегаты на справаздачна-выбарную канферэнцыю аддзела. 2. Зацвярджэнне справаздачнага даклада, які прадставіла сакратар праўлення аддзела Зося Стаськевіч. 3. Абмяркоўка напрамкаў працы клуба. Вёў пленум старшыня аддзела Іван Стрышко.

■ 11-га снежня гарадскі аддзел БГКТ у Беластоку арганізаваў нараду студэнтаў, якія вучацца ў мясцовых вышэйшых установах і ў асноўным з'яўляюцца выхадцамі з беларускіх асяроддзяў паасобных паветаў. Пасля сардэчнай супольнай размовы студэнтаў з прадстаўнікамі Беларускага таварыства і абмену думак адносна ўдзелу іх у працах і мерапрыемствах аддзела было пастаноўлена, што раз у месяц будуць арганізоўвацца вечары для студэнтаў. Першая вечарына адбудзецца 15-га студзеня. Запланавана на 4-га студзеня ўрачыстае ўручэнне легітымацый БГКТ. Праграму вечароў апрацуе створаная на гэтым сходзе рада студэнтаў, у склад якой увайшлі: Ваня Кірызюк (старшыня), Яўгенія Ігнацюк, Вася Іванюк — студэнты філіяла Варшаўскага універсітэта ў Беластоку, Марыя Ліс, Зіна Пракапюк і Іван Якімец — студэнты Вышэйшай інжынерскай школы і Яўгенія Такарэўская — з Медыцынскай акадэміі. У гэтым сходзе ГП БГКТ прадстаўлялі Міхась Хмялеўскі, Мікалай Гайдук і Тэкля Вашчук, а гарадскі аддзел БГКТ Зося Стаськевіч і Анна Амбражэй. Сустрэча закончылася наведаннем залы выставак, у якой знаходзіцца выстаўка беларускай народнай вышыўкі.

■ Гурткі БГКТ і ЗМВ у Міклашах пад старшынствам Мікалая Гонты з'яўляюцца ініцыятарамі і арганізатарамі будовы вясковага дома культуры. Грамадскім чынам навезена 90 кубаметраў жвіру і каменя. Камітэт будовы сабраў ужо 10 тыс. зл. (мс)

◊Падзеі ◊Здарэнні ◊Факты ◊Каментарыі ◊Весткі

 СВЕТ

 БССР

 ПОЛЬШЧА

 ВАЯВОДСТВА

ПАЛІТЫЧНАЯ ІЗАЛЯЦЫЯ

Пасля дзесяцідзённай напружанай дыскусіі Генеральная Асамблея ААН завяршыла абмеркаванне аднаго з важнейшых пытанняў парадку дня гэтай сесіі — сітуацыі на Блізкім Усходзе.

Асамблея прыняла рэзалюцыю, праект якой прадставілі вялікай групай афра-азіяцкіх краін.

Рэзалюцыя пацвердзіла недапушчальнасць захопу тэрыторый сілай. У ёй падкрэсліваецца, што ўстанаўленне справядлівага і трывалага міру на Блізкім Усходзе немагчыма без поўнага вываду ізраільскіх войск з акупіраваных тэрыторый, павагі суверэнітэту, тэрытарыяльнай цэласці і палітычнай незалежнасці кожнай дзяржавы.

Рэзалюцыя заклікае Ізраіль аказаць поўнае садзейнічанне мірнай ініцыятыве Ярынга, накіраванай на выпрацоўку практычных мер па дасягненню справядлівага ўрэгулявання.

Звяртаецца ўвага на тое, што пры абмеркаванні блізкаўсходняй праблемы дэлегацыя Кітая зноў аказалася ў адным стане з ворагамі нацыянальна-вызваленчага руху і свабоды народаў. Характэрныя самі вынікі галасавання па афра-азіяцкаму праекту рэзалюцыі. ЗША і КНР устрымаліся, Ізраіль і шэсць звязаных са Злучанымі Штатамі дзяржаў галасавалі супраць, у той час як сацыялістычныя дзяржавы і пераважная большасць краін Азіі, Афрыкі і Лацінскай Амерыкі, якія сталі на шлях развіцця, падтрымалі рэзалюцыю.

ВАЙНА Ў ІНДАСТАНЕ СПЫНЕНА

Два тыдні працягвалася вайна паміж Індыяй і Пакістанам. 17 снежня г.г. Яхія Хан, прэзідэнт Пакістана, прыняў да ведама аднабаковае перамір'е, якое абвясціла Індыя, і выдаў загад сваім войскам устрымаць агонь.

У той жа дзень падпісаліся пакістанскія гарнізоны Дакі, сталіцы Усходняй Бенгаліі. Падпісана безагаворачная капітуляцыя пакістанскіх войск.

Гэта ўжо трэці ваенны канфлікт між гэтымі краінамі на працягу апошняга дваццаціпяцігоддзя. Як дайшло да сёлетняга канфлікту?

Амаль год таму назад партыя Авамі ў выбарах у пакістанскі парламент атрымала большасць. У сувязі з гэтым лідэр партыі, дзеяч за незалежнасць Усходняй Бенгаліі шэйк Рахман павінен быў стаць прэзідэнтам. Аднак выбраны год таму парламент ніколі не сабраўся на сесію, а шэйк Рахман прабывае ў турме ў Пакістане.

Прыступаючы да вайны з Індыяй, пакістанскі ўрад не мог не здаваць справы з безнадзейнасці гэтай аперацыі на далейшую мэту. Аб гэтым сведчыць хаця б намер маланкавай бамбардзіроўкі аэрадромаў Індыі пры дапамозе 200 сваіх самалётаў. Аднак індыйская авіяцыя і паветраная абарона і на гэта былі падрыхтаваны.

ДОЛАР ПАДДАЎСЯ

Ад 1934 года амерыканскі долар не траціў сваёй вартасці. У некаторых банках трактаваўся ён нароўні з золатам. І вось прыйшоў канец гэтаму. На нарадзе міністраў скарбу дзесяці найбагацейшых краін капіталістычнага свету вырашана, што вартасць долара абніжыцца на 7,89 прац. Цана за ўнцыю (28,35 грама) золата будзе выносіць 38 доларaў, г.зн. на 3 долары больш, чым дагэтуль.

А. К.

У ВЯРХОЎНЫМ САВЕЦЕ БССР

16 снежня адкрыта ў Мінску другая сесія Вярхоўнага Савета Беларускай ССР восьмага склікання.

З ГОМЕЛЯ Ў ПОЛЬШЧУ

Калектыў станкабудаўнічага завода імя Кірава ў Гомелі з вялікай увагай сачыў за работай VI-га з'езду Польскай аб'яднанай рабочай партыі. Гэтае зацікаўленне тут поўнасцю апраўдана. Гомельскія станкабудаўнікі штогод выконваюць заказы польскіх сяброў. У гонар VI-га з'езду ПАРП яны рашылі прыспешыць выкананне экспартных заданняў і ўжо 14-га снежня накіравалі ў Польшчу апошнюю партыю стругальных і даўбежных станкоў. Завод імя Кірава ў Гомелі славіцца як лепшы ў БССР.

АЎТАМАТЫЗАЦЫЯ

На мінскім трактарным заводзе за апошнія гады ўкаранёна каля 40 кіламетраў розных канвеераў, комплексна механізавана склад запасных частак, аўтаматызавана ліцейна-загатовачная вытворчасць і многа іншых дапаможных прадукцыйных працэсаў. Усё гэта дало магчымасць вызваліць амаль паўтары тысячы чалавек і накіраваць іх у асноўную вытворчасць.

ДАТЭРМІНОВА

Працаўнікі сельскай гаспадаркі Слуцкага раёна выканалі датэрмінова гадавы план продажу дзяржаве малака.

АЎТАМАТЫЗАВАНЫ ПТУШНІК

У калгасе «Пагранічнік» Брэсцкага раёна пабудаваны птушнік з праграмным кіраваннем. Аўтаматы падтрымліваюць неабходны мікраклімат, уключаюць і выключаюць асвятленне, забяспечваюць тройчы ў дзень раздачу кармоў і збор яек.

ХЛЕЎ НА ТЫСЯЧУ КАРОЎ

У калгасе «Авангард» Гродзенскага раёна пачалі мантаваць своеасаблівую жывёлагадоўчую ферму, дзе адначасова будзе адкормлівацца тысяча жывёлін, а даглядаць іх мае толькі... адзін чалавек. Кіруючы з галоўнага пульта механізаванымі лініямі, ён за 16 мінут зможа раздаць кармы ўсім каровам. Будзе гэта сапраўдная, поўнасцю аўтаматызаваная фабрыка мяса. Падобныя фабрыкі будуюць калгасы «Расія» Карэліцкага раёна і «І-ае Мая» Шчучынскага раёна.

ПРАЦОЎНЫ КОДЭКС

Будаўнікі светлагорскага камбіната распрацавалі і прынялі *працоўны кодэкс рабочага*. Асабліва месца ў ім займаюць меры маральнага і матэрыяльнага заахвочвання працоўных. Перадавікам па вытворчасці будуць выдаваць прэміі, выдзяляць пуцёўкі ў дамы адпачынку і санаторыі, яны атрымаюць кватэры ў першую чаргу. Лепшым будаўнікам і выдатным спецыялістам за бездакорную работу будуць прысвойвацца званні «Лепшы будаўнік», або «Ветэран будоўлі», а іх імёны будуць занесены ў «Кнігу працоўнай славы».

(вр)

БОЛЬШ ХАРЧОВЫХ ПРАДУКТАЎ

Прадбачваецца, што ў бягучым годзе на рынак будзе дастаўлена харчовых прадуктаў на 18 мільярдаў зл. больш у параўнанні з 1970 годам. Спрыяе гэтаму выкананне рабочымі калектывамі прадукцыйных абавязацельстваў у гонар VI з'езду ПАРП. Між іншым, рабочы калектыў з фабрыкі імя «22 Ліпеня» ў Варшаве і калектывы з другіх прадпрыемстваў павялічаць колькасць сваіх вырабаў больш, чымсьці на 5 тысяч тон розных кандытарскіх вырабаў агульнай вартасцю каля 500 тысяч злотых.

У галіне мясной прамысловасці калектывы пастараліся лепш арганізаваць прадукцыю, уведзены тут прадукцыйны цыкл на дзве змены і лепш выкарыстаны халадзільныя каморы і г.д. Лепшых поспехаў дабіліся калектывы мясных фабрык у Бытоме, Беластоку, Гданьску, Радоме, Ольштыне, Вроцлаве і Варшаве. Усе яны значна павялічылі сваю прадукцыю і тым самым прычыніліся да лепшага забеспячэння крамаў мяснымі вырабамі. Фабрыка ў Любліне дабілася скарачэння часу рамонту фабрычных цэхаў і змагла звышпланава даставіць 210 тон вяндлін і 70 тон кансерваў. Прамысловае прадпрыемства ў Дэмбне Любускім выпрадукавала дадаткова 198 тон фруктовых джэмаў, 52 тысячы літраў фруктовых напіткаў і 55 тон мешаных кансерваў — агародніны з мясам. Фабрыка тлушчовай прамысловасці ў Гданьску даставіць дадаткова да канца бягучага года 10 тон маргарыны «Пальма». З'ездаўскі чын у спажывецкай прамысловасці прадаўжаецца. У выніку рэалізацыі звышпланавай прадукцыі на нашым рынку значна ўзрасце колькасць харчовых прадуктаў.

ЮБІЛЕЙ ВАТ

Адна з найстарэйшых і найбольш заслужаных навучальных устаноў — Вайсковая тэхнічная акадэмія (ВАТ) імя Я. Дамброўскага святкуе 20-цігоддзе свайго існавання. Зараз ВАТ навучае не толькі кадры фахоўцаў для нашых узброеных сіл, але з'яўляецца адной з лепшых навуковых устаноў, якая мае свой вялікі ўклад у польскую навуку.

18 снежня г.г. адбылася ў ВАТ урачыстая акадэмія, у якой прымалі ўдзел члены палітычнага Бюро ЦК ПАРП: міністр нацыянальнай абароны генерал зброі Войцех Ярузэльскі, міністр асветы і вышэйшага школьніцтва Генрык Яблонскі, намеснік члена Палітычнага Бюро, сакратар ЦК ПАРП — Станіслаў Каня, прадстаўнікі рэсортаў ПАН і другіх вышэйшых навучальных устаноў. На ўрачыстасці камендант ВАТ генерал брыгады праф. др С. Каліскі знаёміў прысутных з гісторыяй навуковай установы, з яе дасягненнямі, а таксама з планамі навуковых даследаванняў. Генерал зброі В. Ярузэльскі ўдэкараваў сцяг ВАТ «Ордэнам Штандару Працы» І-га класа за вялікі ўклад у развіццё сучаснай вайсковай тэхнікі і навучанне высокакваліфікаваных кадраў тэхнічных узброеных сіл. На заканчэнне юбілейнай урачыстасці групе працаўнікоў былі ўручаны дзяржаўныя адзначэнні і доктарскія дыпломы.

(яц)

ПАСЛЯЗ'ЕЗДАЎСКІЯ СУСТРЭЧЫ

Вярнуўшыся з VI з'езду партыі, дэлегаты нашага ваяводства сустракаюцца з грамадствам Беласточчыны, расказваюць аб працы з'езду, асобных яго калектываў. Усюды на сустрэчах пануе атмасфера зацікаўленасці. Дэлегаты адказваюць на шматлікія пытанні. На сустрэчах праяўляецца і задавальненне добра выкананымі абавязацельствамі ў гонар з'езду і ахвота да далейшай працы на карысць усяго грамадства.

У Ваяводскім камітэце партыі адбылася нарада дэлегатаў Беласточчыны на VI з'езд. Абмяркоўваліся заданні, якія стаяць перад дэлегатамі ў сувязі з вялікім запатрабаваннем грамадства на сустрэчы.

Сустрэчы з дэлегатамі адбываюцца на прадпрыемствах, ва ўстановах і на вёсках.

РАЗМОВЫ З ЧЛЕНАМІ ЦК

Члены Палітбюро і сакратары ЦК партыі праводзяць тэлефонныя размовы з кіраўніцтвам вялікіх прамысловых прадпрыемстваў. На днях член Палітбюро Стэфан Альшоўскі правёў такую размову з І сакратаром фабрычнага камітэта Фастаўскага камбіната Янам Шчэлінам, а член Палітбюро і віцэпрэмер ураду Мечыслаў Ягельскі — з сакратаром фабрычнага камітэта ФПіУ В. Масеем.

Члены Палітбюро цікавіліся атмасферай на прадпрыемствах, рабочымі ініцыятывамі, выконваннем планаў вытворчасці, а таксама працай фабрычных партыйных арганізацый.

На заканчэнне размоў Стэфан Альшоўскі і Мечыслаў Ягельскі ад імя Палітбюро і сакратарыята ЦК пажадалі калектывам прадпрыемстваў далейшых поспехаў у працы і асабістым жыцці.

З'ЕЗД ЗМВ

У мінулую суботу ў Беластоку адбыўся VIII ваяводскі з'езд Саюза сялянскай моладзі (ЗМВ). На з'езд прыехалі 134 дэлегаты і запрошаныя госці — прадстаўнікі ўлад і іншых маладзёжных арганізацый. У праграмным дакладзе старшыня ваяводскага праўлення ЗМВ К. Пятроўскі накрэсліў галоўныя напрамкі дзейнасці арганізацыі і найважнейшыя праблемы, якія стаяць перад вясковай моладдзю: праблемы, якія датычаць будучыні вёскі, сельскай гаспадаркі і вясковай моладзі ў ёй.

У дыскусіі выступілі сакратар ВК партыі Ул. Юшкевіч, прэзас ВК ЗСЛ Ю. Сапежынскі, старшыня ВП ЗМС, Б. Заслона, намеснік каменданта беластоцкай харугві ЗГП З. Амільян і іншыя.

Пасля перапынку дыскусія працягвалася ў трох праблемных камісіях. У заключнай частцы з'езду выступіў сакратар ГП ЗМВ С. Крушнеўскі.

З'езд прыняў праграму працы ваяводскай арганізацыі ЗМВ у выкананні пастаноў VI з'езду партыі і былі выбраны новыя ўлады. Старшынёй ВП ЗМВ паўторна выбраны К. Пятроўскі, намеснікамі старшыні — Е. Гурскі і Г. Язвінскі, сакратаром — В. Садоўскі.

На з'ездзе найбольш актыўныя дзеячы Саюза сялянскай моладзі атрымалі высокія дзяржаўныя ўзнагароды.

(яч)

Niedziela 26.XII.

8.40 Program dnia. 8.45 Dla młodych widzów: „Dzieci kapitana Granta" — film fab. radz. 10.15 „W kręgu mistrzów sztuki" — Albrecht Dürer (cz. II).10.50 PKF. 11.00 „ W Leningradzkim cyrku" — film radz. 11.40 Dziennik. 12.00 Sprawozdanie z II Miedzynarodowego Konkursu **Skoków Narciarskich o Puchar Telewizji** (Zakopane). 14.00 „Przemiany". 14.30 Dla dzieci: K. Makuszyński — „List z tamtego świata". 15.30 „Piórkiem i węglem". 16.00 Program filmowy. 16.30 „Jeszcze raz o dziwnych wyspach" („Klub Sześciu Kontynentów"). 17.10 „Studio 13" — spotkanie II. 18.10 „Inna twarz pomnika" — „Kobiety ich życia" („W ojczyźnie serce me zostało" — „Werter nad Świtezią"). 19.20 Dobranoc. 19.30 Dziennik. 20.05 „Moja najmilsza żona" — film fab. USA. 21.30 „Pericola" — operetka J. Offenbacha. 22.40 Magazyn Sportowy.

Poniedziałek 27.XII.

15.25 Program dnia. 15.30 Sprawozdanie z międzynarodowych zawodów w slalomie specjalnym o Puchar Telewizji. 16.30 Dziennik. 16.40 Dla dzieci: TV Festiwal Teatrów Lalkowych. 17.40 „Echo stadionu". 18.15 „Spacerkiem po kinach". 18.45 Magazyn Postępu Technicznego. 19.20 Dobranoc. 19.30 Dziennik. 20.05 Teatr TV. G. B. Shaw — „Pigmalion". 21.45 Program filmowy. 22.15 „Słuchając utworów mistrzów klawesynu..." — gra Ewa Gabryś. 22.35 Dziennik.

Wtorek 28.XII.

9.00 „Teleferie". 10.20 „Partyzant z Lelejskiej Góry" — film fab. jugosł. 16.25 Program dnia. 16.30 Dziennik. 16.40 „Ryga" — rep. 17.10 „Oferty". 17.30 Ekran Młodych. 19.20 Dobranoc. 19.30 Dziennik. 20.05 „Charaktery". 20.20 „Partyzant z Lelejskiej Góry" — film fab. jugosł. 21.50 „Uniwersytet". 22.20 Dziennik. Wiadomości Sportowe.

Środa 29.XII.

9.00 Teleferie. 10.20 „Troje z dziewiątego piętra" —film tv czechosł. cz. III. 12.25 Midzynarodowe Zawody Narciarskie — Konkurs 4-ch skoczni (Innsbruck). 16.15 Program dnia. 16.20 PKF. 16.30 Dziennik. 16.40 Dla dzieci: TV Festiwal Teatrów Lalkowych — H. Januszewska „Jak być odważnym" (przeniesienie z Teatru „Czerwony Kapturek" w Olsztynie). 17.40 „Polak pracuje". 18.10 „Sylwetki X Muzy" — Iga Cembrzyńska. 18.35 TV Kurier Warszawski. 18.50 „Misje fachowców" — program publ. 19.20 Dobranoc. 19.30 Dziennik. 20.05 „Charaktery". 20.20 „Troje z dziewiątego piętra" — film tv czechosł. cz. III. 21.00 „Światowid" — „Świat 71". 21.45 „Odejście Fausta" IV program (Pantomima Wrocławska). 22.45 Dziennik. 23.00 Sprawozdanie z międzynarodowych zawodów narciarskich. Konkurs 4-ch skoczni (Innsbruck).

Czwartek 30.XII.

9.00 „Teleferie". 15.55 Program dnia. 16.00 Program I proponuje. 16.30 Dziennik. 16.40 Dla dzieci: TV Festiwal Teatrów Lalkowych — Z. Poprawski „Z nami przygoda". 17.40 „Fabryka — Sklep — My". 18.10 „Wesele w Krobi Starej" — film pol. 18.30 „Spotkanie z pisarzem". 19.00 „Przypominamy, radzimy". 19.20 Dobranoc. 19.30 Dziennik. 20.05 „Charaktery". 20.20 Film fabularny. 21.30 „Refleksje". 22.00 „Tańce na flet i fortepian" — program muzyczny. 22.25 Dziennik.

Piątek 31.XII.

9.00 „Teleferie". 10.20 „Leśna symfonia" — film fab. radz.-węg. 16.25 Program dnia. 16.30 Dziennik. 16.45 Dla młodych widzów: XXI Trójmecz Harcerski. 17.45 „Nie tylko dla pań". 18.15 TV Kurier Mazowiecki. 18.35 „Kraj". 19.20 Dobranoc. 19.30 Dziennik. 20.00 Przemówienie Noworoczne. 20.15 „Muzyka taneczna". 21.15 „Viva Maria" — film fab. franc.-wł. 23.00 Rozrywkowy program Sylwestrowy.

Sobota 1.I.1972

9.35 Program dnia. 9.40 Dla młodych widzów: „Myszołów szubienicznik i inni" — film fab. CSRS. 10.55 **„Przeżyjmy to jeszcze raz"** — Sport 1971. 11.55 Dziennik. 12.15 Koncert Noworoczny z Wiednia. 13.30 Międzynarodowe Zawody Narciarskie. Konkurs 4-ech skoczni (Garmisch Partenkirchen). 15.30 „Jadą Gwiżdże" — film pol. 16.00 „Bonanza" — film . 16.50 „Hair" — rep. z Międzynarodowego Konkursu Fryzjerów. 17.10 „Jak w Polszcze przed wiekami śpiewem i tańcem nowe lato witano". 17.55 Reportaż. 18.25 Teatr Rozrywki: „Drewniana sala" — obrazki ze Starej Warszawy (piosenki i tańce starowarszawskie z lat 1850-tych). 19.20 Dobranoc. 19.30 Monitor 20.20 „Charaktery". 20.35 „Nie smuć się" — film fab. radz. 22.05 Wiadomości sportowe. 22.15 „Fragson w życiu i piosence" — program rozr. franc.

Piątek, 24 grudnia

8.40 Film fab. 10.15 Koncert. 17.00 Transmisja z Teatru Wielkiego (akademia i koncert). 20.40 XI zimowa olimpiada. 21.10 Koszykówka. CSKA — „Spartak" (Leningrad).

Sobota, 25 grudnia

8.15 Bajka dla dzieci. 9.45 Zdrowie. 10.15 W eterze „Młodość". 11.15 Film fab. 13.15 W świecie zwierząt. 16.05 Film fab. 17.30 „Zima rosyjska". Koncert. 19.45 Spektakl TV.

Niedziela, 26 grudnia

8.00 Kiosk muzyczny. 8.30 Film animowany. 10.45 Film fab. 12.05 Dla żołnierzy. 12.30 Teatr dla dzieci. 13.45 Koncert życzeń. 15.00 Klub filmowy. 17.40 Japonia. 18.10 Spektakl TV. 20.50 Program muzyczny.

7 ТРЫВАЛЫХ ГОД

ВЕРА РАЕЎСКАЯ І БЕЛЬСКІ ХОР НА ПАРОЗЕ НОВАГА ГОДУ

Праходзяць дні, тыдні і зімы. І стары ўжо гадамі бельскі хор БГКТ працягвае сваё існаванне. На працягу сваіх сямі гадоў меў і мае ўласныя ўнутраныя перажыванні. Раз будуючыя, то зноў нервуючыя. Было б несправядлівасцю сказаць пра гэтую 40-асабовую групу людзей, што праходзіць праз свет толькі спяваючы. Нямалы гэты хор працуе аматарска і здабывае дасягненні, якіх без упартай працы не здабудзеш. Што ў Бельску існуе хор і працуе бесперарыўна — заслуга тут найбольшая самых харыстаў. І найбольш тых харыстаў, якія прыйшлі ў хор сем год таму і засталіся ў ім да сённяшняга дня. Яны — душа калектыву.

Глянем на бельскі хор вачыма адной з яго першых і верных харыстак — Веры Раеўскай. Яна сама жартуе: «Я кажу, што трэба ўжо на эмерытуру ісці, унукаў пільнаваць». Вось якраз у канцы бягучага года сем год споўніцца, як хаджу ў хор».

— А чаго хочаце дасягнуць, прымаючы ўдзел ў хоры так пільна?

— Мне хочацца, каб трымалася наша песня.

Гісторыя любімай песні Веры Раеўскай вядзецца з дзён яе маладосці. Нарадзілася ў вёсцы Градэлі. Калі была дзяўчынай, без яе не пачыналіся ніякія спевы ў вёсцы. Без Веры не было каму зацягваць. Успамінае: «Тады вёска была расспяваная! Адусюль прыязджалі маладыя, бо як заспяваем, то далёка голас песні ішоў». Дні прыгожыя і маладыя, якія не вернуцца.

Бельскі хор мае свае трыумфы і, калі ўрачыста прыбраны, роўнымі радамі стоячы, грымне песню, гледачу нават не падумаецца, што Вера Раеўская ці хто іншы, дрыжыць, баіцца. Чаго? Каб хор пачаў з добрай ноты, каб усе разам пачалі, каб не памыліліся звароткі песень.

Дырыжоры ў Бельску змяняліся часта. Але Вера цвёрда ўглядаецца на рухі і ў вочы кожнага з іх, каб не збіцца на тую адну дзесятую секунды. Бывае, што некаторыя харысты не давучваюць слоў, няўважліва сочаць за дырыжорам, і Вера, якая не прапускае спевак увогуле, з'яўляецца адной з тых асоб у хоры, якія вядуць яго. Так бывае ў кожным хоры. І так як у кожным, у бельскім хоры захавалася група ветэранаў — сэрца хору: Марыя Цар (сястра Веры Раеўскай), Кубай Анна, Яўгенія Навакоўская (сястра Анны Кубай). Не занадта прыжываецца моладзь да хору. Затое многія бельскія харысты жывуць у навакольных, нават далейшых вёсках і прыязджаюць ці прыходзяць на позні вячэрнія рэпетыцыі ў горад. Гэта таксама адна з цікавейшых характэрных рысаў бельскага беларускага хору. Па адной асобе бельскіх харыстаў жыве ў Падбеллі, Дубяжыне, Райску, Пліках, Красным Сяле, Рыгораўцах, Відаве, Дыдулях.

Вялікім перажываннем з'яўляецца кожны канцэрт і асабліва канцэрты ў чужых мясцовасцях. Вера Раеўская расказвае, як вярнуўшыся з такога канцэрта, не спіць усю ноч, прагаворыць аб тым, што добра было і што кепска.

На добры ўспамін прыводзіць пані Вера канцэрт на заканчэнне студэнцкага старапольскага рэйду ў Мельніку. Студэнты папераплісвалі сабе словы «Бабы Еўкі» і спявалі разам з хорам. А на памяць падарылі бельскаму хору цікавы альбом рэпрадукцый і фрэсак архангельскага сабору. Ён знаходзіцца ў хатнім архіве Раеўскіх у Бельску. У гэтым жа гасцінным доме часта начуюць харысты з вёсак, калі ўжо не маюць ноччу ніякіх мажлівасцей вярнуцца дамоў. Сам цяперашні дырыжор хору Сяргей Лукашук (жыве ў Беластоку) часты начлежнік. Можна б назваць дом Раеўскіх у Бельску сядзібай ці штабам бельскага хору. Тут многа сэрца для культурнай працы ў Бельску і для бельскага хору.

Хор бельскі мешаны, хоць мужчын малавата. Пытаю ў пані Веры, ці бельскія мужы дазваляюць сваім жонкам спяваць у хоры. Бывае па-рознаму, хаця большасць не мае засцярог. Бо большасць, так гэта разумеецца сярод харыстаў, ведае, што ўдзел у такім хоры жонкі ці таксама мужа дае вялікае задавальненне з грамадскай працы, пачуццё сваёй вартасці, пазнанне шырокага свету.

Хор жыве і працуе ў Бельску сем год, з'яўляецца ў пэўным сэнсе ўласнасцю горада. Горад Бельск любіць свой хор. І толькі неабвяргальна насоўваецца думка і ў харыстаў, і ў кожнага прыезжага, што хор дае замала канцэртаў у сваім горадзе. Гэта вялікі недагляд.

Нам здаецца, што прыгожай і добрай ініцыятывай было б арганізаваць пастаянныя канцэрты хору, гадавыя, паўгадовыя ці квартальныя, на якіх хор мог бы прадставіць свае новыя песні. А як гэта мабілізавала б людзей да працы! Можна б такія канцэрты рыхтаваць для школ, для рабочых і гэтак далей. Бельскім культурным уладам і бельскаму актыву падказваем гэтыя думкі. Бельскі хор павятовага аддзела Беларускага таварыства — гэта добры шанц для культурнага жыцця горада і павету. Трэба ўмець яго выігрываць для культурнай справы, для песні, для народнай песні, якая ў большасці знаходзіцца ў рэпертуары хору.

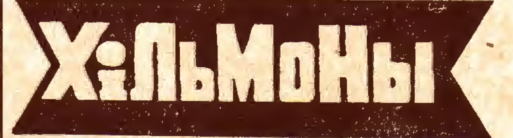
Вера Леўчук

Вера Раеўская з дачкой і ўнучкай.

З ГІСТОРЫІ ВЁСКІ, СКЛАДЗЕНАЙ СЕЛЯНІНАМ

У даўнейшыя часы людзі моцна верылі ў сонца, і думалі яны, як няма сонца, то і не будзе жыцця на зямлі. Маліліся, калі сонца ўзыходзіла. Месяц жа быў толькі сторажам неба. Ён мусіў наглядаць за зямлёю ўначы ды аб усім, што тут дзеялася, даносіць сонцу. Вятры за злачынствы каралі людзей паморкамі, а за дабрату абдароўвалі іх заможнасцю. І верылі людзі ў розныя духі ды загробнае жыццё. Неба назвалі так, бо ніхто з жывых н е б ы ў там. Яно даступна толькі памершым. Па нябошчыках спраўлялі трызны, плакалі і маліліся за іх душы, а калі ўжо пахавалі, дык спявалі з задавальненнем, што душу адправілі на неба.

У нашым баку жылі калісь яцвягі. Кідаліся яны ў смяротныя змаганні з Руссю, Польшчай ды крыжакамі. І пад націскам сваіх суседзяў дзесяткі год усё адступалі яцвягі на поўнач, пакідаючы тут толькі капцы-магілы на месцы колішніх бітваў.

І сталі на гэтай зямлі сяліцца мазуры, беларусы ды ліцвіны. У ваколіцы вёскі Хільмоны здаўна гаварылі людзі на беларускай мове або інакш кажучы — папросту.

Паўстала ж наша вёска Хільмоны вось як. Тут, над ракою Сідрай, пры трактавай дарозе, мелі яцвягі карчму. Пры ёй былі і падворак, і хлявы розныя, куды і заехаць на адпачынак можна было б падарожным. Гаспадар карчмы, яцвяг, прывёз аднойчы з паходу на Палессе дзве сям'і палонныя, каб яму ў карчме працавалі. І называліся тыя палонныя Хілімонамі. Разрасліся тыя сем'і, распладзіліся, але і яны самі сябе, і суседнія сёлы ўсё ж звалі іх Хілімонамі. І хоць цяпер у нашых ваколіцах такіх прозвішчаў і няма, але ў назве нашай вёскі яны захаваліся.

Была калісьці і паншчына. У той час сяляне былі або панскія, або казённыя. Жыццё іх не было зайздроснае: усе яны паншчыну мусілі адрабляць. Казённыя то хоць па чатыры дні ў нядзелю ў двары працавалі, а панскія дык па шэсць — увесь тыдзень на панскім полі спіны гнулі. Гэтакіх бедалагаў таму і «шасцідзённікамі» называлі. Для працы на сваім палетку ім толькі святы ды нядзелі заставаліся. І жылі ж людзі тады ў вялікай нэндзы, у курных хатах. Лячыліся ў знахароў розных. Хваробы розныя ды паморкі тады шырыліся. Часта мерлі людзі сем'ямі, а нават цэлымі вёскамі. Пры жыцці заставаліся толькі самыя моцныя, якіх ні хвароба з голадам не скацілі, ні бізун аканома на паншчыне не змог.

Вінцусь Рыбалт

ПРА ТЫХ, ХТО ЗАСЯВАЎ РОДНЫМ СЛОВАМ БЕЛАРУСКУЮ НІВУ

Нялёгкія і ў незвычайных умовах адбыліся нарадзіны вольнага беларускага слова, нялёгкія былі пуцявіны яго развіцця. Аб гэтым складаным шляху, аб долі і нядолі друкаванага слова на Беларусі расказвае ў сваёй кніжцы «Пуцявіны роднага слова» Сцяпан Александровіч*). Як адзначае аўтар у прадмоўі да кнігі, даследаванне цеснай узаемасувязі беларускай літаратуры з гісторыяй друкаванага слова на Беларусі, пачынаючы ад Францішка Скарыны, — задача надзвычай цяжкая. Таму аўтар абмежаваўся аналізам аднаго з асноўных этапаў развіцця беларускай літаратуры і друку — II паловы XIX — пачатку XX стагоддзя.

Быў гэта складаны перыяд, а разам з тым перыяд найбольш інтэнсіўнага развіцця беларускай літаратуры, кнігадруку і перыёдыкі ў дарэвалюцыйны час.

Нягледзячы на ўсе захады царскіх улад, развіваліся і мацнелі перадавыя ідэйна-эстэтычныя традыцыі, афармляліся асноўныя жанры нацыянальнай літаратуры. Прым вядзе ў гэтым, на думку аўтара, нелегальная газета «Мужыцкая праўда», баявая трыбуна Кастуся Каліноўскага і яго ідэйных паплечнікаў, цікавейшы помнік беларускай агітацыйнай літаратуры; была яна самым радыкальным з усіх беларускіх, літоўскіх і польскіх выданняў, якія выходзілі напярэдадні і ў часе паўстання 1863 года.

Развіццё айчыннага друку і ідэйна-мастацкі рост беларускай літаратуры паказвае аўтар на фоне грамадска-палітычнага жыцця Беларусі другой паловы XIX — пачатку XX стагоддзя.

Шмат увагі прысвячае ён самаму цікаваму, на яго думку, падпольнаму выданню беларускіх нарадавольцаў — часопісу «Гоман», два нумары якога з'явіліся ў 1884 годзе і які ўнёс вялікі ўклад у распаўсюджванне марксісцкага вучэння ў Расіі ўвогуле і на Беларусі ў прыватнасці.

Раней лічылася, што Францішак Багушэвіч у сваёй «Прадмове да «Дудкі беларускай» (1891) першым кінуў кліч да нацыянальнага адраджэння беларускага народа. Аўтар жа разглядаемай кнігі, адзначаючы вялікі творчы прыклад Багушэвіча, сцвярджае аднак: «...справядлівасць патрабуе сказаць, што з выразна сфармуляваным поглядам на нацыянальныя праблемы выступілі беларускія нарадавольцы амаль на дзесяць год раней за аўтара «Дудкі беларускай».

Прачытаўшы ўважліва кнігу, міжволі прыходзіш да вываду, што аўтар прааналізаваў багацейшы архіўны матэрыял. Таму менавіта вельмі часта і ўпэўнена ён уступае ў палеміку з вядомымі даследчыкамі беларускай літаратуры (І. Лушчыцкім, С. Майхровічам, А. Мальдзісам і іншымі).

Аддаючы даніну беларускім падпольным выданням у канцы XIX ст., аўтар звяртае таксама ўвагу чытача на легальны друк на Беларусі, між іншым, на грамадска-літаратурную газету «Мінскі лісток», на старонках якой друкаваліся навуковыя працы па гісторыі і этнаграфіі Беларусі, а таксама літаратурныя творы, прысвечаныя беларускай тэматыцы.

У кнізе сваёй аўтар прыводзіць таксама табліцы, паказваючыя наглядна ажыўленне кнігадруку на беларускай мове ў пачатку XX стагоддзя. За 17 год была выдадзена 81 кніга арыгінальнай мастацкай літаратуры, 25 кніг перакладаў, 24 фальклорныя зборнікі, 14 календароў, 43 брашуры на навукова-папулярныя тэмы, а ўсяго разам — 245 кніг. Разам у XIX і пачатку XX стагоддзя было выдадзена 320 кніг. «У просценькім убранні, — піша аўтар, — тоненькая і несамавітая на выгляд, але багатая зместам, пайшла беларуская кніга ў шырокі свет, панесла людзям святло асветы і праўду пра долю пагарджанага народа, які ўзняўся на барацьбу за сацыяльнае і нацыянальнае вызваленне і патрабаваў права «людзьмі звацца».

Трэба яшчэ адзначыць, што вялікае месца ў разглядаемай кнізе адводзіць аўтар перыёдыцы на Беларусі ў пачатку XX стагоддзя. Несумненна, што тут найбольшы след пакінула грамадска-палітычная і літаратурная газета «Наша ніва». «У сувязі са спецыфічнымі асаблівасцямі і слабасцю нацыянальна-вызваленчага руху ў Беларусі, — піша аўтар, — пад адным дахам — на старонках тады адзінай легальнай беларускай газеты выступалі, спрачаліся і выказвалі свае думкі аўтары рознага светапогляду, рознага творчага кірунку, рознага таленту. Побач з пісьменнікамі рэвалюцыйнымі дэмакратамі (Я. Купалам, Я. Коласам, Ц. Гартным і іншымі) тут супрацоўнічалі прадстаўнікі буржуазна-ліберальнага кірунку (А. Уласаў, В. Ластоўскі). Таму тут адначасова суседзілі матэрыялы вострыя і бяззубыя, яркія і невыразныя па ідэйнай задуме, майстэрскія і «сырыя».

Аўтар прадставіў у сваёй кнізе цікавейшы матэрыял і даў нам, як дагэтуль, найбольш поўны вобраз аб узаемадзеянні беларускай літаратуры і друку дакастрычніцкага перыяду.

Ада Чэчуга

*) *С. Х. Александровіч «Пуцявіны роднага слова», Мінск, 1971.*

ЧЫТАЙЦЕ : РАСПАЎСЮДЖВАЙЦЕ «НІВУ»!

Справы Ляўкоўскай грамады

Найбольш істотныя справы Ляўкоўскай грамады (Гайнаўскага пав.) зараз вырашаюцца на сходах паасобных пярвічных партыйных арганізацый (ПОП). У апошні час ПОП у Старым Ляўкове разглядалася справа пабудовы новай школы ў гэтай вёсцы. Зараз на ляўкоўскай керамічнай фабрыцы знайшло сабе працу каля 200 людзей, многія з іх пасяліліся ў Ляўкове. Іх дзеці пачынаюць хадзіць у ляўкоўскую школу, у якой праз год-два будзе цесна. Ужо цяпер адчуваецца тут недахоп класных залаў, няма месца, дзе можна было б трымаць школьныя дапаможнікі, а іх трэба школе ўсё больш.

На керамічную фабрыку прыйшло працаваць многа прыезжых людзей з розных мясцовасцей, і таму трэба распачаць пабудову чарговага «блёка». Рабочыя з керамічнай фабрыкі намераны таксама адкрыць у сябе на фабрыцы прадуктовы кіёск і сталовую.

Члены партыі з Сушчага Барка і Бярнацкага Мосту дамагаюцца, каб давесці да іх вёсак электрычнае асвятленне, а члены ПАРП з Падляўкова — каб ліквідаваць у іх цераспалосіцу. (яц)

Пачатак на стар. 1

АБ'ЕКТ ВЫВУЧЭННЯ — БЕЛАСТОЧЧЫНА

філалогіі Інстытута славяназнаўства Польскай акадэміі навук і кафедры беларускай філалогіі Варшаўскага універсітэта. Артыкулы і паасобныя працы, прысвечаныя мове беларусаў Беласточчыны, належаць праф. др А. Абрэмбскай-Яблонскай др А. Смулковай, др М. Кандрацюку, мгр С. Глінку, мгр А. Багроўскай і іншым членам камісіі.

Члены мовазнаўчай камісіі БНТ блізка супрацоўнічаюць з вучонымі Беларускай ССР, удзельнічаюць у дыялекталагічных экспедыцыях на тэрыторыі Савецкай Беларусі, лінгвістычных сімпозіумах, якія арганізуе Акадэмія навук БССР, публікуюць свае працы ў беларускіх савецкіх часопісах і кніжных выданнях. У сваю чаргу, супрацоўнікамі мерапрыемстваў камісіі з'яўляюцца беларускія вучоныя. Яны публікуюць свае працы ў органе БНТ «Acta Baltica-Slavica» і кніжных выданнях, рэцэнзуюць працы і г.д.

Аб планах на будучыню сакратар камісіі не хацела замнога гаварыць. «Планы становяцца цікавымі, калі яны ўваходзяць у стан здзяйснення», — заўважыла яна. Але вядома, і гэта вынікае са сказанага ўжо ў артыкуле, што намеры мовазнаўчай камісіі БНТ шматгранныя і багатыя. У бліжэйшым часе выйдзе з друку праца дац. др Т. Здanцэвіча «Гаворкі Сувальшчыны». У камісіі знаходзіцца рукапіс перакладу «Пана Тадэуша» А. Міцкевіча, які зрабіў др Браніслаў Тарашкевіч. Гэты пераклад камісія, магчыма, пры супрацоўніцтве з навуковым гуртком БГКТ, мае намер падрыхтаваць і выдаць друкам.

У 1973 годзе ў Польшчы адбудзецца VII Міжнародны кангрэс славістаў. У сувязі з гэтым мовазнаўчая камісія БНТ рыхтуе сімпозіум, прысвечаны балта-славянскім моўным сувязям. У сімпозіуме прымуць удзел члены балта-славянскай камісіі Міжнароднага камітэта славістаў. Ужо восем замежных вучоных выразіла ахвоту выступіць на сімпозіуме з дакладамі, прадбачваецца таксама чатыры даклады на ім польскіх вучоных.

Неабходна заўважыць, што члены камісіі рэгулярна збіраюцца на пасяджэнні, якія заўсёды з'яўляюцца творчым форумам на высокім навуковым узроўні.

Мікалай Гайдук

ГРАМАДСКІ ЧЫН

У бягучым годзе жыхары грамады Орля, Бельскага павету, рэалізавалі шматлікія грамадскія чыны. Так, жыхары Крываціч грамадскім чынам будавалі брук у вёсцы, а таксама дарогу з Крываціч у Орлю. Апрача таго, адрамантавалі дах у мясцовай святліцы і агарожу вакол яе. Кошт чыну 116 тыс. зл. Жыхары Рэдутаў будавалі «жвіроўку» ў вёсцы і дарогу з Рэдутаў у Малінннікі. Кошт чынаў склаў суму 150 тыс. зл.

Жыхары Шэрняў пабудавалі ў грамадскім чыне дарогу Шэрні — Малінннікі. Кошт чыну 60 тыс. зл. Жыхары Спічак абгарадзілі мясцовую школу і адрамантавалі супрацьпажарны басейн. Кошт чыну 18 тыс. зл.

Жыхары Крывой працавалі пры пабудове дарог. Кошт чыну 160 тыс. зл.

Жыхары Міклашоў звезлі жвір і каменне пад будову вясковай святліцы. Кошт чыну 18 тыс. зл. Жыхары Орлі будавалі ходнікі, адвадняючы роў, адрамантавалі дарогу да пункта скупкі хатняй жывёлы, на базе ГС праклалі бетонныя пліты і абгарадзілі яе. Кошт чыну 275 тыс. зл. Рабочы калектыў з ПОМ у Орлі дадаткова адрамантаваў сельскагаспадарчыя машыны. Кошт чыну 200 тыс. зл. Рабочы калектыў бетанярні ў Орлі выканаў прадукцыйны чын на суму 537 тыс. зл. і іншыя грамадскія чыны на суму 257 тыс. зл. На пабудову Каралеўскага замка ў Варшаве перадаў ён 769 зл. Рабочы калектыў кафлярні ў Орлі выпрадукуе грамадскім чынам звышпланава 15 тыс. керамічных адзінак на агульную суму 62 тыс. зл.

(яц)

Пачатак на стар. 1

Падвядзем вынікі

таў. Ураджай збожжа ў 1975 г. павінен скласці 24—25 цэнтнераў з гектара.

26 кастрычніка Сейм прыняў сем сельскагаспадарчых законаў, між іншым, аб ахове зямельных і лясных грунтаў, аб зменах у падатках, аб абароце зямлёй і справах уласнасці. Зменшана падатковая прагрэсія і інш.

6 снежня адкрыўся VI З'езд ПАРП. На ім важнае месца занялі сельскагаспадарчыя справы. Рашэнні З'езду ідуць у напрамку хуткага прагрэсу сельскай гаспадаркі.

Вывад: 1971 год быў для нашай вёскі багатым годам.

А ў нашай грамадскай дзейнасці? Нам ён асабліва прыемны. Наша таварыства і рэдакцыя святкавалі сваё пятнаццаціgoддзе. Вынікі яго таксама шматабяцаючыя.

Словам, ёсць усе падставы аптымістычна глядзець у будучыню. І гэта найважнейшы вывад з 1971 году.

Пачатак на стар. 1

МІКАЛАЙ БАРТАШУК

Настаўнік Мікалай Барташук шмат гадоў вядзе дадаткова прадшкольнае агніска, а таксама кіруе дзейнасцю зухаўскіх і гарцэрскіх звенняў, ад 1962 года вядзе тэатр лялек. За добрую працу з моладдзю Мікалай Барташук адзначаўся Ганаровай адзнакай зухавата наступлення (1965 год) і «Крыжам заслугі для ЗГП» (1971 год).

У тэатры лялек займаецца 20 дзяцей. Тэатр ставіў такія творы, як «Казка аб сіротцы Марысі», «Палёт у космас», «Як гэта было з ільном», «Капцюшак» і іншыя. Дзіцячы тэатр выступае ў Гайнаўцы і Беластоку, дзе яго пастаноўкі праходзілі з вялікім поспехам. Тэатр здабыў сабе прызнанне сярод беластоцкай публікі і яму няраз Ваяводскі дом культуры ў Беластоку прызнаваў узнагароды.

Зараз М. Барташук рыхтуе мастацкую праграму на навагоднюю ёлку. У зімовы перыяд задумаў супольна з кіраўніком школы В. Цялушэцкім арганізаваць у Ляўкове аматарскі драмгурток, у склад якога ўвайшла б старэйшая пазашкольная моладзь.

Варта адзначыць, што раней у Ляўкове дзейнічаў такі калектыў. Ставіў ён «Паўлінку» Я. Купалы і іншыя п'есы, з якімі выязджаў у суседнія вёскі. М. Барташук з'яўляецца актыўным членам ПАРП і БГКТ. (яц)

ВУЧАЦЦА ПРАФЕСІІ СЕЛЯНІНА

У Гайнаўскім павеце дзейнічаюць чатыры Засаднічыя сельскагаспадарчыя школы (ЗСР). Адной з іх з'яўляецца ЗСР у Дубінах, якая дабілася значных поспехаў у сваёй дзейнасці. Узначальвае яе дырэктар Яўген Гарустовіч. Дзякуючы намаганням дырэктара ля старога школьнага будынку пабудаваны новы, у якім абсталяваны дзве майстэрні. Агульны кошт будовы новага будынка склаў суму 204 тысячы злотых, пры чым палавіну гэтай сумы склаў грамадскі чын. Дубінская ЗСР узяла курс на вырошчванне ранняй гародніны ў інспектах, а таксама бульбы. Сёлета, нягледзячы на засуху, атрымала яна на сваіх доследных палетках 220 цэнтнераў бульбы сорта «Уран» з 1 гектара зямельных угоддзяў. Апрача таго, вучні ЗСР вядуць доследныя палеткі з інтэнсіўным угнаеннем пшаніцы.

У мінулым годзе вучні праводзілі практычныя заняткі, т.зв. практыку ў кааператыве ў вёсцы Бельшчына і надлясніцтва Гайнаўкі. За сабраныя грошы ездзілі яны на краязнаўчую экскурсію. У гэтым годзе праходзілі яны практыку ў ПГР Алецка, у якім знаёміліся з працай і сацыяльна-бытавымі ўмовамі членаў ПГР. Апрача таго, вучні дубінскай ЗСР адбываюць практыкі на пункце скупкі малака, у МБМ і г.д. Школа супрацоўнічае з мясцовымі грамадскімі сельскагаспадарчымі працаўнікамі, як, напрыклад, аграномам і заатэхнікам. У бліжэйшыя гады ЗСР намерана павялічыць свае доследныя палеткі коштам зямельных угоддзяў ПФЗ, а таксама заняцца жывёлагадоўляй.

Варта адзначыць, што ў школе дружна працуюць члены мастацкага самадзейнага гуртка. Словам, вучні дубінскай ЗСР не забываюць і аб культурнай дзейнасці.

Дагэтуль ЗСР у Дубінах закончыла 96 асоб, з якіх 49 працуе на гаспадарцы. Супольна са сваімі бацькамі пачалі яны прыкладна весці свае гаспадаркі, заклалі яны ў сябе доследныя палеткі і змагаюцца за высокія ўраджаі.

Словам, дубінская ЗСР мае вялікі ўплыў у сваім асяроддзі на павышэнне сельскагаспадарчай культуры. Маем яўныя доказы гэтага. Вельмі важна, што ўсё гэта адбываецца на нашай усё яшчэ адсталай гайнаўскай вёсцы.

Я. Цялушэцкі

НА КАРАЛЕЎСКІ ЗАМАК

Каралеўскі замак будзе адбудаваны за дабравольныя складчыны ўсяго грамадства. Гурткі ЗМВ у Гайнаўскім павеце таксама перадалі на гэтую будову некаторыя сумы: гурток пры сельскагаспадарчай школе ў Кляшчэлях уплаціў 1071 зл., гурток у Вітаве — 200 зл, гурток у Белавежы — 342 зл., гурток у Старым Корніне — 135 зл. і гурток у Крыўцы — 195 зл. (мх)

На навуку ніколі не позна...

а варта здабыць тое, што было немагчыма ў гады цяжкага дзяцінства і юнацтва, — відаць так сабе падумаў Сымон Рашчэнка, калі запісваўся ўвосень мінулага года на курс пачатковай школы для дарослых, які арганізавала кіраўніцтва пачатковай школы ў Дашах Гайнаўскага павету. У той час Сымону Рашчэнку споўнілася роўна 60 год, але вучнем ён быў ідэальным: пунктуальным, працавітым, дапытлівым. На яго пасведчанні самыя добрыя ацэнкі. Апрача С. Рашчэнкі, курс наведвала яшчэ 26 сялян, у іх ліку дзве жанчыны. «Весці заняткі з імі было прыемна. Дысцыплінаваныя, салідныя і надта ж цікаўныя. Усё іх цікавіла і займала. Часта ўрокі працягваліся да пазна — столькі было розных пытанняў, поглядаў, меркаванняў», — успамінае мінулагодніх абсальвентаў кіраўнік школы Ігнат Рашчэнка. — І ўсе яны належным чынам рыхтаваліся да заняткаў і выпускных экзаменаў, усе атрымалі пасведчанні заканчэння школы».

У бягучым годзе зноў пачаўся новы курс пачатковай школы для дарослых у Дашах. І гэтым курсантам жадаем такіх жа поспехаў у навуцы, якія мелі іх сябры ў мінулым годзе. Настаўнікам і кіраўніцтву школы ў Дашах належыцца заслужаная пахвала за ахвярную асветніцкую працу сярод дарослых. (мг)

Сніўся мне сон. Дзіўны, страшэнны. Уеўся ён мне ў памяць, як заноза ў цела. Быў марозны снежаньскі дзень 1971 года. Імчаўся я па дарогах Гайнаўскага павету. Адна з іх завяла мяне ў Ляшчыны, а ў гэтай невялічкай, загубленай сярод лесу вёсачцы ўбачыў я сялібу Грыгарукоў: пастарэлай, 60-цігадовай Анны і *яе 30-гадовага сына Сяргея*, якіх тут завуць Купрыянамі.

У сне ўсялякае здараецца. Дык стаяў перад маімі вачыма прыгожы, жывапісны бярозавы гай, ператканы буйнымі ядлоўцамі, а сярод гэтага цудоўнага краявіду прыліпла да зямлі нейкая куча старых збудаванняў. Калі я прыглядзеўся дакладней, гэтыя развалiны аказаліся рэшткамі будынку, які калісьці быў гумном. Асталіся ад яго вароты, падпертыя калком, і дзве прыбудоўкі, якія звычайна служаць сялянам як месца на сячкарню і на іншыя падручныя гаспадарскія прылады.

Зарыпелі дзверы, і з адной з гэтых прыбудовак выпаўзла жанчына, апранутая ў стары кажух.

Я пацягнуў за шнурок, якім былі звязаны дзверы гэтай прыбудоўкі, і перад маімі вачыма адкрылася цёмнае, закопчанае сажай і дымам чалавечае логава. Бруднае акенца размерам 25x25 см дапускала так мала святла ў гэтую нару, што цяжка было разабрацца ў яе «хатнім» абсталяванні. Убачыў я толькі нейкую гліняную печку без коміна, якая агнём і дымам плявала на ўсе бакі. Побач з печкай ляжалі лахманы, якія былі тут адначасова і ложкам, і пасцеллю для двух асоб.

Рабілася млосна. Я хацеў працерці вочы і адагнаць прэч ад сябе гэты страшэнны сон. А ў той момант адчыніліся вароты гумна. На горбе замерзшага гною, змешанага з сенам і саломай, пад адкрытым небам стаяў на ланцугу чырвоны конь і сумна глядзеў на нас. За ім пад абломкам страхі схавалася бедная красуля.

Дарэмна намагаўся я адагнаць ад сябе гэты кашмарны прывід. Прыйшлося згадзіцца з тым фактам, што гэта не сон, што гэта, на жаль, наяўная рэчаіснасць — нетыповая, адзіночная, аднак рэчаіснасць.

— Вы Анна Грыгарук? — пытаю.

— Я.

— І вы тут жывеце разам са сваім сынам Сяргеем?

— А дзе ж маем мы жыць?

Трэба адказаць на гэта пытанне.

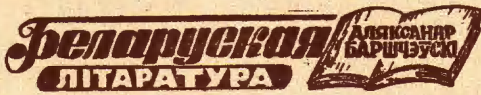
У вайну вёсачка Ляшчыны была спалена. Іншыя яе жыхары хутка пабудавалі сабе, хто якія мог, драўляныя хаты, бо лес быў пад рукой. Але Грыгаруку — гаспадару на звыш 10-ці гектарах зямлі — не хацелася займацца будаўніцтвам. «Навошта, — гаварыў суседзям, — будзе вайна і зноў спаляць». Дык сяк-так прыстасаваў да жылля частку свайго гумна, і так яны гнездзіліся — на дзіва і на смех людзям.

Павятовыя ўлады, *«каб ліквідаваць гэтую кампраметацыю»*, прапанавалі яму «дзяржаўную» вясковую хату. Але ж трэба было яе разабраць і перавезці ў Ляшчыны, ды зноў збіць да купы. Грыгарук, на жаль, не захацеў «дзяржаўнай ласкі». І так жыў у суседстве з «хатняй жывёлай, пакуль — два гады таму назад — смерць не паклікала яго на вечны спачынак. Асталася гэтая звыш

Зарыпелі дзверы, і з прыбудоўкі выпаўзла жанчына.

Фота: Я. Цялушэцкі

Перыяд Вялікага княства Літоўскага

УСПАМІНЫ, ДЗЁННІКІ, ЗАПІСЫ — ЧАСТКА IV

Філон Кміта-Чарнабыльскі вядомы як аўтар «Одпісаў». Некаторыя з даследчыкаў называюць твор Чарнабыльскага «Допісамі». Да сёння «Допісы» поўнасцю не апублікаваны. Акадэмік Карскі, гаворыць, што 96 старонак рукапісу знаходзяцца ў Дэпартаменце Генеральнага штаба. Археалагічная камісія ў 1948 годзе з гэтага рукапісу надрукавала дваццаць «Допісаў». Апублікаваныя допісы атрымалі загаловак «Вестовые отписки Филона Кмиты-Чернобыльского польскому королю Генрыху и литовским радным панам о московских делах». «Допісы» былі апублікаваны таксама палякамі: у 1884 г. у II т. зборніка: «Źródła do dziejów polskich wydanych przez M. Malinowskiego i A. Przeździeckiego».

Польская версія адрозніваецца крыху ад рускай. Згэтуль некаторыя даследчыкі робяць вывад, што польская версія была зроблена з іншых чым руская крыніц.

Да сённяшняга дня «Допісы» поўнасцю не апублікаваны. Таму можам гаварыць аб змесце і форме тых «Допісаў», якія вядомы з друку.

«Допісы» напісаны ў форме інфармацыі або асабістых лістаў, Тэматычна «Допісы» адносяцца да сітуацыі ў Маскоўскай дзяржаве, да спраў, звязаных з Рэчыпаспалітай Польшчай, да праблем Вялікага княства Літоўскага. Не мала ў «Допісах» спраў асабістых аўтара, аднак амаль заўсёды справы гэтыя звязаны з тагачаснымі грамадскімі і палітычнымі падзеямі.

Праблематыка рускай дзяржавы ў творы Чарнабыльскага паяўляецца многа разоў. Аўтар закранае гэтую праблематыку ў двух аспектах. Па-першае, гаворыць аб падзеях і сітуацыі Маскоўскай дзяржавы. Па-другое, займаецца справамі, звязанымі з намерамі пасадзіць на польскі трон Грознага або яго сына.

Няма сумненняў, што адносіны Чарнабыльскага і да цара Івана Грознага і да Маскоўскай дзяржавы — адмоўныя. Пры гэтым, аднак, Чарнабыльскі бачыць некаторыя станоўчыя рысы ў характары і дзейнасці рускага цара. Беларускі аўтар лічыць Грознага чалавекам хітрым і разважлівым. Чалавекам, які ўмее дбаць пра інтарэсы сваёй дзяржавы. Некаторыя з інфармацый, звязаных з рускім царом, маюць выключна каларыстычны, высока мастацкі характар. Да такіх належыць пятая інфармацыя Кміты Чарнабыльскага. Інфармацыя гэтая выключна «малярская». Паказаны ў ёй прыём, які быў учынены Іванам Грозным у Крамлі паслу Перакопскага хана. Іван Грозны прыйшоў на гэты прыём з сынам. І цар, і яго сын былі апрануты ў баранія шкуры. Калі пасол перакопскіх татар пачаў гаварыць аб даніне з рускай дзяржавы, грозячы пры гэтым новым паходам на рускія землі, Іван Грозны сказаў, што ўсё, што меў у сваёй дзяржаве цэннае, перадаў ужо хану, адзінае, што ў яго засталося, дык гэта авечыя аўчыны. Гаворачы гэта, зняў аўчыну з сына і з сябе і перадаў іх татарскаму паслу. Навязваючы да пагрозы новым татарскім нашэсцем, Грозны перадаў паслу тапор, які за ўвесь час цырымоніі трымала перад ім служба. Тапор значыў гатоўнасць Рускай дзяржаве да новай вайны.

З лістаў і інфармацыі вынікае, што Чарнабыльскі не падтрымліваў ідэі асаджэння Івана Грознага або яго сына на польскім троне. Займаўся аднак перапіскай з Масквой у гэтай справе. Займаўся таму, што атрымліваў такі загад ад некаторых вяльмож Вялікага княства Літоўскага. Перыпетыі, якія выніклі з удзелу Чарнабыльскага ў гэтай перапісцы, нам ужо вядомыя. І таму, калі праз нейкі час падканцлер Вялікага княства Літоўскага зноў звярнуўся да Чарнабыльскага ў справе навязання кантактаў з Масквой, ён катэгарычна заявіў: «І кашы не хачу, і па ваду не пайду».

Не мала ў «Допісах» разважанняў аб абставінах у Рэчыпаспалітай Польшчы. Нягледзячы на тое, што сядзеў Чарнабыльскі на ўсходняй граніцы Вялікага княства Літоўскага і, здавалася б, не меў шырэйшых кантактаў з Польшчай, быў досыць добра азнаёмлены са спецыфікай польскага жыцця. Выразна нядобразычліва ставіўся Чарнабыльскі да польскага караля Генрыха Валуа, якому выразна Польшча не спадабалася і таму, пакінуўшы яе, паехаў у сваю Францыю. Чарнабыльскі не падзяляў думкі тых паноў, якія даказвалі, што Валуа вернецца ў Польшчу. Для характарыстыкі пастулка Валуа Чарнабыльскі ўжывае пагардлівых акрэсленняў: «Мы ад варот, а ён дыркаю вон».

Не мала разважанняў прысвячае Чарнабыльскі новаму польскаму бескаралеўю. Лічыць ён, што новым каралём не павінен быць чужаземец, бо француз Генрык Валуа даказаў, як мала чужаземец будзе цікавіцца інтарэсамі Польшчы. Выступае Чарнабыльскі і супраць думкі аб пакліканні на польскі трон прадстаўніка Вялікага княства Літоўскага. Па думцы Чарнабыльскага, ліцвін забудзе аб інтарэсах сваёй краіны і будзе старацца ва ўсім дагадзіць палякам: «Больш будзе жычлівы народу польскаму, чым свайму».

Трэцім комплексам тэматыкі «Допісаў» з'яўляюцца справы асабістыя Чарнабыльскага. Лісты з гэтай тэматыкай кіраваў Чарнабыльскі найчасцей да падканцлера Валовіча. Найбольшае месца ў гэтых лістах займае справа пастановы літоўскіх вяльмож у Рудніцы аб прыкліканні Чарнабыльскага да судовай адказнасці. Аб рэакцыі Чарнабыльскага на гэтую пастанову гаварылі мы ўжо папярэднім разам. Тут хочам толькі прыгадаць, што Чарнабыльскі закранае рад іншых спраў, між іншым, гаворыць аб сваім матэрыяльным убостве, прыпамінае свае заслугі, гаворыць аб сваёй гатоўнасці несці вайсковую службу, калі будзе такая патрэба.

Канчаючы інфармацыю аб «Допісах», варта звярнуць увагу на мову гэтага твора. Аўтар, несумненна, валодаў і дасканалай назіральнасцю, і веданнем народнай стылістыкі. Карыстаецца ён вялікай колькасцю прыказак і прымавак: «Калі тапіліся — тапор абяцалі, як выплылі, не далі тапарышча», «Апарыўшыся малаком, на ваду дзьмухай», «Баба на двое варажыла», і «Кашы не хачу, і па ваду не пайду».

Цэласць «Допісаў» — гэта цікавы арыгінальны помнік беларускай літаратуры. Трэба толькі шкадаваць, што да сёння помнік гэты поўнасцю не апублікаваны.

ДВА НАЙЛЕПШЫЯ КЛУБЫ БЕЛЬСКАГА ПАВЕТУ

Найлепшым клубам у Бельскім павеце ў катэгорыі «без арганізатара культурна-асветнага жыцця» з'яўляецца клуб у Тапчэве. Заняў ён шостае месца ў ваяводскім спаборніцтве на найлепшы клуб. Добра тут ідзе праца з сельскагаспадарчай кніжкай. У вёсцы многа моладзі, якая актыўна ўключаецца ў клубнае жыццё.

У катэгорыі клубаў «з платным арганізатарам культурна - асветнага жыцця» найлепшым у Бельскім павеце за 1971 г. аказаўся клуб у Боцьках, які ў маштабе ваяводства заняў другое месца, Развіваецца тут вельмі шырокая і ўсебаковая культурна-асветная дзейнасць: гурткі рознага роду, праца з кніжкай, дыскусіі, сустрэчы.

Ад 1 студзеня новага года ў Боцьках паўстане першы ў Бельскім павеце грамадскі цэнтр культуры. (вл)

ЛЮДЗІ БГКТ

ІВАН ТРАХІМЧУК

Іван Трахімчук працуе настаўнікам ужо 21 год. У Шымках вучыў дзяцей 15 год і ўжо 6 год узначальвае школу ў Чарэўках у Беластоцкім павеце. У васьмікласнай школе вучыцца там 74 дзяцей. У памяшканні школы і каля яго ўсюды чысціня і парадак. У пасобных залах шмат кветак. З нагоды VI з'езду школа забавязалася зрабіць грамадскім чынам 50 м ходніка. Гэтае абавязацельства ўжо выканана. Іван Трахімчук з'яўляецца актыўным членам праўлення беластоцкага аддзела БГКТ.

Тэкст і фота М. Хмялеўскі

Усеагульная самаабарона на Гайнаўшчыне

Павятовы вайсковы штаб у Гайнаўцы супольна з павятовымі, грамадскімі і фабрычнымі камітэтамі абароны правёў у 1971 годзе многа мерапрыемстваў па ўсеагульнай самаабароне, як напрыклад, абучэнне ўсеагульнай самаабароне інструктараў, служб абеззаражвання і дэзактывацыі, абучэнне сакратароў грамадскіх бюро, арганізацыя згадуй-згадуляў у спалучэнні з мастацкімі часткамі, спаборніцтваў па абароне так званых тэрэновых аддзяленняў самаабароны (ТОС) і фабрычных аддзяленняў самаабароны (ЗОС), масавае абучэнне людзей, трывожныя трэніроўкі і г.д.

У бягучым годзе згадуй-згадулі былі арганізаваны ў Гайнаўцы, Новаберазове і Кляшчэлях. У Новаберазове згадуй-згадуля арганізавалася падчас традыцыйных дажынак. У тым самым часе адбыліся дадаткова спаборніцтвы членаў ТОС з 7 грамадаў на кубак начальніка павятовага штаба.

Практыкаванні аддзяленняў самаабароны паспяхова прайшлі, між іншым, у Клейніках, Нарве, Нараўцы, на чыгуначных вакзалах Чарэмха і Гайнаўка, на Гайнаўскім прадпрыемстве драўніннай прамысловасці, ПЗГС, на пошце, на Гайнаўскім прадпрыемстве лясных машын і г.д. Масавае абучэнне прайшло 1610 асоб на 33 курсах. Да канца бягучага года адбудзецца яшчэ 16 такіх курсаў у раёне грамад Чыжы, Новаберазова і Нараўка. Будзе яно спалучанае з дэманстрацыяй кінафільмаў на тэму ПС. Трывожныя зборы і трэніроўкі адбыліся ў дзесяці ТОС-ах. Варта адзначыць, што ў спаборніцтве перамог ТОС у Белавежы, а затым па чарзе ТОС-ы Чарэмха, Дубічы Царкоўныя, Арэшкава і Чыжы. (яц)

10-гектаравая гаспадарка, ды асталіся жонка і сын — здаровы, прыгожы кавалер. «Дома» ён рэдка калі бывае. Найчасцей ходзіць па людзях. Асабліва ахвотна наймаецца да малацьбы. Чытаць ён не навучыўся, але тэхнічную «смыкалку» мае. І высока цэніць яе. Ніжэй ста залатых за дзёўку да працы не наймаецца. *«Няма дурных»*, — кажа.

Год таму назад пад цяжарам снегу завалілася страха над гумном. Грыгарукі абсталяваліся ў прыбудоўцы, а жывёліна — кароўка і конь — вымушаны былі захапляцца зоркамі на зімовым марозным небе.

— Навошта табе конь? Навошта ты яго мучыш? — пыталіся людзі, а Сяргей адказваў ім:

— Для прыліку, бо як гаспадару без каня?!

Дык літаваліся суседзі над Грыгарукамі і над іх жывёлінай, адным і другім штораз падкідалі нейкую страву, А добры, вопытны гаспадар з суседняй вёскі Гуковічы, Мікалай Раманюк сказаў мне адкрыта:

— Раней я сам падкідаў ім то крыху бульбы, то збожжа, то сена для жывёліны. У гэтым годзе з кормам у нас скупавата, наўрад ці знойдуцца «добрыя дзядзькі», *ды для якой ідэі мы маем карміць гультаёў і дармаедаў?*

З гэтымі пытаннямі адпраўляюся ў павет. З расказаў старшыні Клейніцкай грамады ўжо ведаю, што *зусім нядаўна прадстаўнікі павятовай рады ў Гайнаўцы прапанавалі Грыгарукам перасяліцца ў невялічкую хату, якая стаіць пустая па-суседску, у той жа вёсцы Ляшчыны.* Завезлі нават у гэтую хатку два жалезныя ложкі разам з пасцеллю, вядро, кубкі, кухоннае абсталяванне. А Грыгарукі нават адной ночы не захацелі там начаваць.

— Чаму? — пытаю Купрыяніху.

— А чаго мы туды пойдзем?! — крычыць яна мне ў адказ. — Гэта не маё! У Бельску жыве ўласніца гэтай хаты. Яна можа прыйсці ноччу і задушыць мяне.

— Гэтая хата ўжо «дзяржаўная», — паясняе старшыня.

— Але сын казаў, — тлумачыць Купрыяніха, — што комін там развалены. Дык яшчэ прыдушыць. Не пайду.

— А тут жа вы замерзнеце, — гавару ў адчаі.

— Слава богу, неяк ужо мінулую зіму пережыла.

Не, не дагаваруся я з гэтай жанчынай. *Цяжка зразумець чалавека, які палюбіў бяду і не хоча нават пальцам кіўнуць, каб з гэтай бяды вылезці.*

Намеснік старшыні прэзідыума павятовай рады ў Гайнаўцы, гаворыць мне:

— Я там быў асабіста пару дзён таму назад і ўсё бачыў. Робім, што можам. Яшчэ на зіму хочам іх памясціць у гэтай старэнькай хатцы. Калі гэта нам не ўдасца, маем намер падшукаць у Гайнаўцы нейкую буду, прыдатную на часовае жыллё, і завезці яе ў Ляшчыны, каб гэтыя Грыгарукі мелі на зіму прытулак.

Так, з боку ўлад няма тут так званай «злой волі». Толькі ці сродкі, якія яны прапануюць, гарантуюць поспех? Астаецца ж яшчэ зямля, даволі вялікая гаспадарка, якую цяпер па-партызанску апрацоўваюць некаторыя адважнейшыя суседзі. Зямля, як вядома, ёсць на тое, каб давала ўраджай.

ВІКТАР РУДЧЫК

ФРОНТАМ ДА ВЁСКІ

Закон з 26 кастрычніка 1971 г., змяняючы цывільны кодэкс, аблегчыў умовы, у якіх можна набыць зямлю. Дагэтуль нельга было набыць такую колькасць зямлі, якая разам з той зямлёй, якую мае набыўца, стварала гаспадарку звыш 15 га, а калі па характару ўжыткаў была гэта гаспадарка, прызначаная на жывёлагадоўлю, — 20 га. Калі праз набыццё зямлі паўставала гаспадарка большая ад гэтых норм, дзяржава мела права забраць надвышку бясплатна.

У новым законе вышэй пададзеныя нормы абавязваюць далей. Аднак улады могуць у выпадках грамадска або гаспадарча абгрунтаваных дазволіць на набыццё большага ад гэтых норм абшару.

Надалей нельга прадаваць частку гаспадаркі, калі б у выніку гэтага мелі паўстаць гаспадаркі ніжэй асноўнай нормы, якую ўстановіць асобным распараджэннем Рада Міністраў.

Дагэтуль набыць зямлю мог толькі той, хто сам мае зямлі прынамсі ў мінімальнай норме, якая на абшары нашага ваяводства складала 4 га. Значыць, той, хто сам не меў прынамсі 4 га, дакупіць зямлі не мог. Па новаму закону гэтага абмежавання няма.

Гаспадарку ў цэласці прадаць можна без перашкод. Новы закон прадбачыць пры гэтым, што прадавец можа сабе пакінуць сядзібу з участкам пры доме. Гэта будзе мець значэнне для таго, хто не можа апрацоўваць гаспадарку і ахвотна яе прадаў бы, але не хоча пазбыцца сядзібы, часта таму, што не мае дзе дзецца і не хоча пражываць у чужым кутку.

Асноўная норма дагэтуль гэта 8 га. Распараджэннем Рады Міністраў яна будзе ў бліжэйшы час зменена. Той, хто мае зямлі звыш асноўнай нормы, можа надвышку прадаць. Калі гэта надвышка не менш асноўнай нормы, г.зн., прынамсі 8 га, то пры продажы няма ніякіх абмежаванняў. Калі гэта надвышка менш асноўнай нормы, але можа быць гаспадаркай, здольнай да таварнай прадукцыі, або разам з зямлёй набыўцы адпавядае гэтым умовам, яна можа быць таксама прададзена незалежна ад яе абшару. Якую гаспадарку можна лічыць здольнай да таварнай прадукцыі — азначыць распараджэнне Рады Міністраў.

Уласнік, абшар гаспадаркі якога меншы, чым асноўная норма, можа без перашкод прадаць не толькі цэлую гаспадарку, але і яе частку. Вымагаецца пры гэтым толькі, каб прададзеная частка ці сама, ці разам з зямлёй набыўцы складала гаспадарку, здатную да таварнай вытворчасці.

Калі гаспадарка прадаўца выказвае нізкі ўзровень прадукцыі, або пагражае ёй абніжэнне гэтага ўзроўню, незалежна ад абшару гэтай гаспадаркі, можа быць прададзена любая яго частка. І тут вымагаецца толькі, каб прададзеная частка сама, або разам з зямлёй, якую мае набыўца, стварала гаспадарку, прыдатную да таварнай прадукцыі.

В. Склубоўскі

ЯК ГЛЯДЗЕЦЬ САВЕЦКУЮ ТЭЛЕВІЗІЮ?

Жыхары паветаў: Дуброўскага, Сакольскага і часткова Беластоцкага разам з горадам Беластокам маюць магчымасць карыстацца праграмай, якую рэтранслірує гродзенская тэлевізійная станцыя. Жыхарам Гайнаўскага і Сямяцiцкага паветаў даступны перадачы брэсцкага тэлевізійнага цэнтра.

Трэба толькі ведаць, што Гродна працуе на 3-ім канале, а Брэст — на 7-ым. Не хопіць аднак наставіць тэлевізар на адпаведны канал. Трэба пабудаваць спецыяльную антэну — асобна на Брэст і асобна на Гродна. Мы звярнуліся за паясненнямі ў Міністэрства сувязі БССР. Галоўны інжынер радыёўпраўлення В. Глазуноў прыслаў нам усе неабходныя размеры для антэн на Гродна і Брэст, узятыя з афіцыйнага зборніка, які падрыхтаваў дзяржаўны навукова-даследчы інстытут Міністэрства сувязі СССР у 1965 годзе. Гэтыя размеры (у сантыметрах) падаем на рысунку антэны. Антэна на Гродна сваімі размерамі шматзначна перавышае антэну на Брэст.

Размеры антэны на Брэст падаюцца на рысунку ў дужках. Антэна на Гродна складаецца з чатырох элементаў (прутоў), а антэна на Брэст — з 5 элементаў.

З чаго будаваць антэны?

Найлепш з алюмініевых рурак, дыяметр (сьрэдніца) якіх ад 0,5 см да 2,5 см. Могуць быць рурки медныя, мосенжавыя, а нават жалезныя. Урэшце, для пабудовы антэны, асабліва на Брэст, можна выкарыстаць ізаляцыйныя руркі, якія ўжываюцца ў хатняй электрычнай інсталяцыі (т.зв. руркі Бергмана). Каб не паламаў іх вецер або вароны, якія любяць сядаць на антэны, трэба ўзмоцніць іх драўлянымі палкамі. Антэну можна зрабіць з алюмініевых, медных, мосенжавых або жалезных прутоў. Можна таксама скарыстаць з жалезнай ленты на абручы (т.зв. бяднаркі) таўшчынёю ў 3—5 мм. Антэну на Гродна, каб не гнулася, прыдзецца ўзмоцніць спецыяльнай драўлянай канструкцыяй. Проста трэба з драўляных прутоў зрабіць антэну і на яе элементы набіць бляху або гэтую бяднарку. Таксама робім, калі ў распараджэнні ёсць надта ж тонкія металічныя пруты ці руркі. Для антэны на Гродна трэба каля васьмі метраў рурак або прутоў, а на Брэст — каля чатырох метраў. Папярочнік і падпорку найлепш зрабіць з жалезнай рурки таўшчынёю ў 3—5 см. Тое самае адносіцца і да мачты. Можа аднак адно і другое быць з сухога цвёрдага дрэва. Усе элементы антэны неабходна pамаляваць, каб забяспечыць ад іржаўчыны і гніцця. Кабель купляем плоскі, двухжыльны, сіметрычны ў ізаляцыі з пластмасы. Ён танны (3,60 зл./м) і якраз дастасаваны да польскіх тэлевізараў і да гэтых антэн, якія вам прапануем. Хто мае савецкі або нямецкі тэлевізар, павінен папрасіць радыётэхніка, каб падключыў антэну, бо ў тых выпадках трэба рабіць адпаведнае прыстасаванне антэны. Антэны неабходна ўзямліць, каб забяспечыцца перад громам.

Жадаем добрага прыёму. Пішыце да нас, як удалася вам антэна, з чаго яе зрабілі, які ў вас прыём савецкіх станцый.

Нейтрына

КУТОК ГАСПАДЫНІ
ШТО РАБІЦЬ, КАБ ДОБРА ЗВАРЫЦЬ

ПАСВЯТОЧНЫЯ ПАТРАВЫ

Кожная гаспадыня перад святам хвалюецца: ці хаця хопіць яды для сябе і гасцей. Купляюць усе ўсё, і мы, нават няхочучы, часта трапляем у вір непатрэбных пакупак. Яды робім рознай і шмат, а пасля застаюцца добрыя рэшткі гэтай яды, якімі пагарджаюць усе, бо мяса абрыдла.

Сёння мы дамо вам пару парад, як гэтыя паслясвяточныя рэшткі можна рацыянальна выкарыстаць.

БІГОС

Для яго нам трэба: 1 кг кіслай капусты, каля паўкілаграма розных рэштак мяса, 1/2 кг звычайнай кілбасы, 1/4 кг капчонай трудзінкі (бочку), пару сушаных грыбкоў, шклянка салодкага чырвонага віна, ну і соль, перац.

Калі капуста занадта кіслая, трэба яе лёгка перапаласкаць у халоднай вадзе, а пасля ўліць у яе 2 шклянкі вады, улажыць абпаласканы бочак і грыбы, ды варыць 15 мінут не прыкрываючы. Пасля тушыць капусту пад крышкай. Праз 30 мінут дадаць нарэзаныя рэшткі мяса (могуць тут быць абрэзкі шынкі, смажанага мяса разам з соусам, зайца або хатняй птушкі, а нават і рэшткі варанага мяса). Дадаць таксама нарэзаную скрылёчкамі кілбасу, уліць віно, дадаць солі, перцу і тушыць на слабым агні каля гадзіны. Добра было б яшчэ перад заканчэннем тушэння дадаць лыжку-дзве павідла са сліў ці галярэткі (жэле) з парэчак. Мукой лепш бігосу не прыпраўляць.

ЗАПЯКАНКА

Для яе патрэбна: 1 кг бульбы, розныя рэшткі тлустага мяса, 2 вялікія цыбуліны, лыжка тлушчу, соль, перац, шклянка салодкай смятанкі, 2 лыжкі таматнай пасты.

Бульбу абабраць, абпаласкаць, нарэзаць тоненькімі скрылёчкамі. Класці яе ў каструлю, солячы і перакладаючы пластамі мяса, даволі дробна нарэзанага і падсмажанага з цыбуляй. Зверху заліць усё салодкай смятанкай, змешанай з таматнай пастай, соллю і перцам. Запякаць у гарачай духоўцы мінут 45.

ШПАГЕЦЦІ З БІГОСАМ

Калі вы на свята ўжо рабілі бігос, дык варта яго неяк адмяніць. Можна, напрыклад, узяць пачку макарону-шпагецці (1/2 кг), паламаць яго на 10-сантыметравыя кавалкі і зварыць у вялікай колькасці пасоленай вады. Яшчэ не зусім мяккі макарон адцадзіць, дакладна асушаючы на сіце. Вымяшаць яго з шклянкай памідорнага соусу і з рэшткамі адагрэтага бігосу. Палажыць у каструлю, змазаную тлушчам і абсыпаную змеленымі сухарамі, уставіць на паўгадзіны ў духоўку.

ЯЕШНЯ З ЗЯЛЁНЫМ ГАРОШКАМ

Калі вы рабілі на свята салаты, дык напэўна не выкарысталі ўсяго зялёнага гарошку, і нешта там на дне банкі яшчэ засталося. Дык варта зрабіць з ім нештодзённую яешню. Яечкі збіць, пасаліць, вымяшаць з абсушаным зялёным гарошкам. Тлушч разагрэць на патэльні, уліць яечкі і падсмажыць яешню, асцярожна памешваючы.

Гаспадыня

БЕЛАРУСКІЯ КНІГІ

У кнігарні савецкіх выдавецтваў у Бельску Падляшскім можна набыць наступныя кнігі на беларускай мове:

«Беларусь». Фотаальбом, Мінск 1967, цана 7 зл. 80 гр.

У альбоме змешчаны здымкі, якія паказваюць розныя галіны гаспадарчага і культурнага жыцця Савецкай Беларусі.

Асабліва рэкамендуем гэтае выданне настаўнікам беларускай мовы як карысны наглядны дапаможнік пры вывучэнні тэм аб жыцці ў БССР. Добра было б, каб альбом знайшоўся і ў грамадскіх бібліятэках.

Багдановіч Максім, «Маладзік», Мінск 1968, 292 стар., цана 7 зл. 50 гр.

У зборнік увайшлі лепшыя лірычныя творы аднаго з найбольш таленавітых беларускіх паэтаў дарэвалюцыйнага перыяду нашай літаратуры.

Рэкамендуем усім любіцелям беларускай паэзіі. У школьных і грамадскіх бібліятэках гэты зборнік павінен быць абавязковай пазіцыяй.

Казкі пра жывёл і чарадзейныя казкі, Мінск 1971, стар. 496, цана 16 зл. 40 гр.

Гэта адзін з першых тамоў звыш дваццацітамовага цыкла беларускага фальклору, які пачаў выдаваць Інстытут мастацтвазнаўства, этнаграфіі і фальклору Акадэміі навук БССР. У томе змешчана 181 казка.

Рэкамендуем набыць зараз жа гэты том і пільна сачыць за наступнымі тамамі гэтага манументальнага, першага ў гісторыі зводнага выдання твораў багатай вуснай народнай творчасці беларускага народа. Асабліва ж ён неабходны настаўнікам беларускай мовы, школам і грамадскім бібліятэкам.

Панчанка Пімен, «Збор твораў у двух тамах», Мінск 1967, цана абодвух тамоў 31 зл.

Пімен Панчанка — сучасны беларускі паэт сярэдняга пакалення. У беларускай літаратуры даваеннага і пасляваеннага часу займае адно з вядучых месц. Гэты збор твораў змяшчае ўсё лепшае, што было напісана паэтам у мінулым часе, а таксама яго новыя паэтычныя здабыткі.

Рэкамендуем усім любіцелям беларускай паэзіі, школьным і грамадскім бібліятэкам.

Ярош Міхаіл Рыгоравіч, «Янка Купала і беларуская паэзія», Мінск 1971, 256 стар., цана 12 зл. 60 гр.

Гэта літаратуразнаўчае даследаванне традыцыі і наватарства ў беларускай паэзіі ад даўнейшых часоў да нашых дзён. Цэнтральнае месца ў ім адведзена нашаму песняру Янку Купалу.

Рэкамендуем настаўнікам беларускай мовы.

Звонак Алесь, «Россып», Мінск 1967, стар. 352, цана 12 зл. 30 гр.

Зборнік аднаго са старэйшых беларускіх паэтаў. У ім мы знойдзем лепшыя творы з багатай паэтычнай творчасці А. Звонака і яго творы з апошняга часу.

Заахвочваем набыць яго ўсім любіцелям беларускай паэзіі.

Шахавец Уладзімір, «Аповесці», Мінск 1970, стар. 528, цана 9 зл. 30 гр.

Том добрай прозы беларускага пісьменніка старэйшага пакалення. У кнізе змешчаны аповесці «Насустрач» і «Чорны снег» — аб гераічнай барацьбе беларускіх партызан, «Месца ў жыцці» — аб сучаснай калгаснай вёсцы, «Пасля вяселля» — аб стаўленні маладой рабочай сям'і.

Рэкамендуем і нашым чытачам, і ў бібліятэкі, асабліва грамадскія.

АПЕРАЦЫЯ „PAPER CLIPS"

(Заканчэнне. Пачатак у папярэднім нумары).

Ужо дзесяты год запар ЗША спальвае напальмам цэлыя раёны Паўднёвага В'етнама. І ў гэтай бруднай вайне амерыканскі імперыялізм дзейнічае разам з нацысцкімі забойцамі.

Схаваўшы ад суда народаў гітлераўскіх забойцаў у белых халатах, генералы Пентагона прадставілі ім усе магчымасці для працягвання злачынных «навуковых доследаў».

«Высокакваліфікаваныя нямецкія спецыялісты, — сведчыць французская газета «Ліберасьён» — працуючы разам з амерыканскімі вучонымі, стварылі новую сакрэтную зброю, атручвальны эфект якой перавышае ўсё, што было вядома ў гэтых адносінах да сённяшняга дня. Нямецкія хімікі допушчаны ў самыя сакрэтныя амерыканскія лабараторыі, а таксама да самых сакрэтных дакументаў Пентагона, што датычаць вырабу і выкарыстання хімічнай зброі».

У аперацыі «Пейпер кліпс» аказаўся злавесны працяг. І зноў адной з галоўных дзеючых фігур яе стаў Герхард Шрадэр. Ён па-ранейшаму ўзначальвае хімічны аддзел фірмы «Байер АГ». Афіцыйна гэта ўстанова называецца «лабараторыяй па ахове раслін». Але за гэтай знешне бяскрыўднай шыльдай кіпіць д'ябальская работа. Тут працягвае свае «навуковыя доследы» доктар Вольфганг Вірт, стваральнік смяротнага газу «табун». Тут працуе і ваенны злачынец Эрых Шуман. У гады фашызму ў чыне генерал-маёра ён узначальваў «аддзел навукі» пры вярхоўным камандаванні вермахта, кантраляваў усе работы, звязаныя з вырабам бактэрыялагічнай і хімічнай зброі. Па загаду Шумана эсэсаўцы праводзілі масавыя выпрабаванні хваробатворчых мікробаў і ядавітых газаў на вязнях Бухенвальда.

Два іншыя вядучыя эксперты фірмы «Байер АГ» у галіне хімічнай вайны — Вальтэр і Герхард Гехт. Абодва яны былі адказнымі супрацоўнікамі і асістэнтамі Шрадэра пры Гітлеры, абодва займаюць тую ж пасаду і цяпер.

Словам, усё ідзе, як «у стары добры час». Быццам і не было Асвенціма, Бухенвальда, не існавала газавых камер, у якіх загінулі сотні тысяч людзей. Многім з іх не споўнілася нават шаснаццаці. А вось сам доктар Шрадэр ужо даўно адсвяткаваў сваё шасцідзесяцігоддзе. Здавалася б, час ужо вырошчваць цюльпаны або ружы. Гэта ж так модна цяпер сярод старых фашысцкіх катаў. Але «бацька нервова-паралітычных газаў» не спяшаецца на адпачынак. Ён стварае новыя віды зброі «ціхай смерці». У мінулым годзе адно з атрутных рэчываў, распрацаваных пад яго кіраўніцтвам, было запатэнтавана ў ЗША.

Больш таго, стала вядома, што Шрадэр, нягледзячы на свае старэчыя гады, ужо двойчы пабываў у Паўднёвым В'етнаме. Вярнуўшыся ў ФРГ, ён далажыў дырэкцыі фірмы «Байер»: «Выпрабаванні праходзяць выдатна!»

Які характар носяць «навуковыя» выпрабаванні Герхарда Шрадэра, здагадацца няцяжка. Дастаткова прывесці такія лічбы. На працягу васьмі гадоў (з канца 1961 г. па кастрычнік 1969 г.) амерыканскія інтэрвенты толькі ў Паўднёвым В'етнаме атруцілі ядахімікатамі 13 тысяч квадратных кіламетраў пасяўных плошчаў, што складае 43 працэнты ўсіх апрацоўваемых зямель краіны. Акрамя таго, авіяцыяй ЗША было падвергнута хімічнай «апрацоўцы» 25 тысяч квадратных кіламетраў лясоў і каўчуковых плантацый. У выніку такіх аперацый «па ўціхамірванню» звыш 1.300 тысяч в'етнамскіх сялян былі атручаны, многія з іх памёрлі ў цяжкіх пакутах.

Жудасныя размеры злачынстваў атручвальнікаў з Пентагона сёння прызнаюць нават самі амерыканцы. Так, паводле сведчання амерыканскай Асацыяцыі садзейнічання развіццю навукі, больш чым адна сёмая частка тэрыторыі Паўднёвага В'етнама ператворана авіяцыяй ЗША ў пустыню. Ад дэльты ракі Меконг да Цэнтральнага нагор'я, указваецца ў апублікаваным камісіяй дакладзе, велізарныя прасторы краіны нагадваюць цяпер мёртвы месяцавы пейзаж. Вучоныя падлічылі, што неабходна прынамсі дзесяць гадоў для таго, каб на гэтай атручанай Пентагонам зямлі зноў маглі нармальна расці лясы і каўчуканосныя дрэвы.

Пад націскам сусветнай грамадскасці восенню 1969 года прэзідэнт Ніксан урачыста заявіў, што Злучаныя Штаты

ТРЫБУНА чытачоў

КРЫЎДНА ІМ

Як агульнавядома, сторажы — гэта часцей за ўсё людзі пажылыя або з фізічнымі заганамі. Выконваюць яны аднак адказную работу — сцерагуць агульнае дабро. Не ўсюды запэўнены ім адпаведныя ўмовы працы. У дрэнных умовах прыходзіцца працаваць сторажам з Гайнаўскага прадпрыемства драўніннай прамысловасці ў Гайнаўцы. Будкі, у якіх яны маглі б схавацца ад дажджу ці лютай сцюжы, не маюць ні ацяплення, ні асвятлення. Зараз мерзнуць у іх сторажы нават пры некалькіградусным марозе. Невядома нам, чаму дагэтуль дырэкцыя ГЗПД не цікавілася ўмовамі працы сваіх старажоў. Вядома нам, аднак, што, з-за гэтай абыякавасці да ўмоў працы дазорцаў, крыўдуюць людзі. І таму сторажам трэба дапамагчы. (яц)

Ці ведаеце, што...

...Беластоцкія ашчадна-пазыкавыя спулдзельні (СОП) маюць 210 пунктаў, у якіх праводзяцца разлічэнні сялян. У сярэднім на кожны пункт прыпадае 800 сялянскіх гаспадарак. Зараз жыхары беластоцкіх вёсак маюць на сваіх ашчадных кніжках 860 мільёнаў злотых.

Кансультацыя юрыста

ПЫТАННЕ: Мой старэйшы сын, які не жыве са мной, а знаходзіцца на гаспадарцы жонкі, злосны на мяне за тое, што я не хачу перадаць усю гаспадарку. Каб мне дакучыць, ён падбухторвае майго малодшага сына (16 год) да буянства і непаслухмянасці. Малодшы сын рослы, і я не магу з ім даць рады. Ці магу я патрабаваць, каб прымусова высяліць ад мяне сына? Па-мойму, ён павінен пайсці да свайго старэйшага брата, якога ён слухае.

АДКАЗ: Ваш малодшы сын непаўналетні, і вы абавязаны правам утрымоўваць яго. Памяшканне — гэта частка ўтрымання, і вашым абавязкам з'яўляецца даць яму памяшканне, а не патрабаваць, каб непаўналетні сын перайшоў на кватэру, якая знаходзіцца паза вашым домам. Вы абавязаны таксама да ўтрымоўвання сына і да апекі над ім, а выконванне гэтых абавязкаў вымагае сталага з ім кантакту. Паколькі маеце клопаты з выхоўваннем сына, вы павінны паразумецца і прасіць дапамогі ў настаўнікаў, калі сын вучыцца, а калі не — звярнуцца ў суд для непаўналетніх.

УЖО ПРАЗ ТЫДЗЕНЬ

„Я—ГОЛАС"

Ужо ў наступным нумары пачнем друкаваць успаміны камандзіра савецкай разведвальнай групы маёра «Віхра» аб выратаванні Кракава ад знішчэння.

маюць намер, нарэшце далучыцца да Жэнеўскага пратакола 1925 года, які забараняе выкарыстанне ў ваенных мэтах хімічнай і бактэрыялагічнай зброі. Тады з гэтай прычыны было сказана шмат напышліва-міралюбівых слоў у Белым доме. Аднак пратакол усё яшчэ так і не ратыфікаваны у сенаце ЗША.

У Вашынгтоне прэзідэнт Ніксан разглагольствуе аб «міры і гуманізме», а ў В'етнаме амерыканскія лётчыкі па ранейшаму атручваюць рэкі і джунглі ядахімікатамі. Так, паводле няпоўных даных, толькі ў мінулым годзе ў выніку выкарыстання салдатамі Пентагона хімічных рэчываў, былі атручаны 275 тысяч жыхароў Паўднёвага В'етнама. Загінула звыш 400 чалавек. Знішчана ў 29 правінцыях 715 тысяч гектараў лясных угоддзяў і сельскагаспадарчых пасеваў.

Такія факты! І яны неабвержна сведчаць: амерыканскі імперыялізм вядзе злачынную хімічную вайну, і ў гэтай бруднай вайне ён шырока выкарыстоўвае «багаты вопыт» нацысцкіх забойцаў. Аперацыя «Пейпер кліпс» атрымала сваё лагічнае завяршэнне: каты Асвенціма сталі саўдзельнікамі па разбою ваеншчыны ЗША, краіны, якую прэзідэнт Ніксан называе не інакш як «эталонам дэмакратыі».

М. Сакалоў

У КАЎПАКАХ

Каўпакі — невялічкая вёска. Тут людзі згодныя. Між іншым адрамантавалі яны будынак, дзе змяшчаецца цяпер вясковая крама ПСП. Прадаўцом з'яўляецца Васіль Цыванюк. Здаецца, усё ў гэтай вёсцы добра.

А вось між добрым ёсць і дрэннае: менавіта, крама і яе прадавец. У нядзелю 28 лістапада г.г. зайшлі ў каўпацкую краму хлопцы з вёскі Белкі Гайнаўскага павету Міхась Сцепанюк, Іван Семянюк, сын Мікалая, Іван Семянюк, сын Васіля, і Барыс Буслоўскі з вёскі Каўпакі, каб выпіць піва. Калі выпілі, прадавец запрапанаваў выпіць чыстай. Калі хлопцы палажылі прадаўцу 60 злотых на вагу і канчалі піць піва, прапалі гэтыя грошы і не знайшоўся вінаваты. Тады хлопцы ізноў далі прадаўцу 100 злотых і ён пабег дахаты і прынёс ім чвэртку спірту: вядома ж, у краме трымаць гарэлкі не можна, бо няма дазволу, то Васіль Цыванюк трымае гарэлку ў хаце і прадае па вышэйшых цэнах. Да таго ён прадае піва па завышаных цэнах.

Цікава, што на гэта адкажа праўленне заблудаўскага ГС і аддзел гандлю прэзідыума ПРН у Беластоку?

М. Л.
Гайнаўскі павет

IX АБАВЯЗАЦЕЛЬСТВЫ ВЫКАНАНЫ!

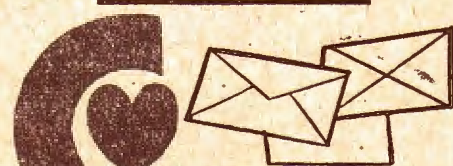
У грамадзе Клейнікі (Гайнаўскі павет) жыхары вёскі Сапава пабудавалі грамадскім чынам дарогу. Кошт чыну склаў суму 25 тысяч злотых. Рабочы калектыў з сушарняната прадпрыемства ў Клейніках адрамантаваў адрэзак дарогі ад прадпрыемства ў напрамку Слівова. Кошт чыну 10 тысяч злотых. Вучні засадніцай сельскагаспадарчай школы ў Клейніках, члены ЗМВ, дапамагалі мясцоваму кааператыву пры абмалотах, а таксама рамантавалі дарогу на адрэзку Клейнікі — Гародчына і садзілі дрэўцы. Кошт чыну склаў суму 3,5 тысяч злотых.

Сяляне Ян Асташэўскі з Тынявіч Малых і Грыша Сахарчук з Рацькаў абавязаліся выгадаваць кожны на 2 штукі быдла больш.

*

35 працаўнікоў гайнаўскіх пошт працавала грамадскім чынам на працягу аднаго дня пры закладцы тэлефоннай лініі на адрэзку Ванева — Адрынкі.

Кошт іх працы склаў суму 35 тысяч зл. (яц)

Сардэчныя тайны

Дарагое Сэрцайка!

Жыву я на вёсцы. Заўсёды дакладна чытаю ў «Сардэчных тайнах» аб клопатах дзяўчат і хлопцаў. Я таксама чакаю тваёй дапамогі. Мне 23 гады. Працую на гаспадарцы. Вучыцца не магла ў горадзе, бо не надта добра вучылася і не мела дастаткова матэрыяльных сродкаў. Цяпер шкадую, што засталася на гаспадарцы. Наша вёска маленькая і не збіраецца нідзе моладзь. Нават не сустрэнеш хлопцаў і дзяўчат. Усе мае сяброўкі павыходзілі замуж, толькі я адна сяджу ў вёсцы і не маю ніякай разрыўкі. Люблю чытаць. Маю ахвоту стаць кандуктаркай ПКС-у. Парай, як гэта зрабіць, якая ёсць магчымасць, а яшчэ падай мне адрас затруднення ў Беластоку, куды маю звярнуцца? Парай, дарагое Сэрцайка. Ці заняцца мне кніжкай, ці думаць аб замужастве, ці пайсці на кандукторку, выбяры адно з іх і напішы, што лепей?

Соня з Гайнаўшчыны

Соня! Напэўна сумна маладой дзяўчыне, калі няма сябровак і сяброў у вёсцы. Аднак не трэба перайманца тым аж так моцна і толькі сядзець і раздумваць. Ты яшчэ вельмі маладзенькая і замужаства перад табою, дык няма чаго зайздросціць сяброўкам, якія павыходзілі вельмі рана замуж. Вельмі добра, што любіш чытаць, цяпер жа ж зіма — доўгія вечары пры кніжцы хутка зляцяць, ды і карысць вялікая. А што датычыць кандукторкі, дык мы аб гэтым ужо не раз пісалі, таму ў гэтай справе раю табе звярнуцца ў павятовае затрудненне ў Гайнаўцы. Там атрымаеш дакладную інфармацыю ў сваёй справе.

Сэрцайка

АБ ПЛЁСКАЎСКІМ КЛУБЕ

Як толькі ў Плёсках адкрылі клуб-кавярню, было многа радасці сярод сялян і моладзі. Але хутка замянілі плёскаўцы клуб-кавярню на рэстаран. Вось некалькі слоў, як тут культурна ідзе час. Кожны вечар тут поўна дыму. Пра каву няма чаго і марыць. Кожны вечар чуваць толькі на вуліцы, як хляпаюць у клубе карты. Старыя і маладыя гуляюць у «дурня». Кажаце, можна пачытаць газеты? Не. Сюды газеты прыходзяць раз у месяц, а ўжо вельмі добра, калі раз у тыдзень. Вось якія тут парадкі. Тут можна выпіць нават сто грам мацнейшай. Праўда, у клубе за буфетам гарэлкі не прадаюць. Нават у мясцовай краме няма гэтага прадукта. Але, седзячы ў клубе, хопіць убачыць Макаровага Грышу: ён заўсёды пры сабе мае тэты трунак, толькі па астранамічнай цане. У апошні час стала моднае папіваць гарэлку ў мясцовым клубе нават у той час, калі большасць сялян аглядае тэлевізійную праграму. Кіраўнічка клубу так прывыкла, што не звяртае на гэта ўвагі, а нават і сама час ад часу пацягне саракаградуснай. А калі надыходзіць 22-гая гадзіна, клуб замыкае, выпрошваючы сялян. Тыя ж, што выпіваюць, застаюцца пры святле запаленай свечкі і далей прадаўжаюць культурнае жыццё пры кілішку. Ці так павінна быць? Сорам за такую работу!

Чытач (па просьбе сялян)

Вёска Кленікі (Гайнаўскі павет).
Фота: Я. Цялушэцкі

ЛЮБЯЦЬ КНІЖКУ

Актыўна працуе бібліятэчны пункт у Скрабляках, Беластоцкага павету. Налічвае ён у сярэднім 350 кніжак. Вядуць яго Віктар і Грыша Лісаўцы. Пункт мае 107 чытачоў. Сярод іх найбольш чытаюць Павел Налівайка Кастусь Харужы, Лідзія Налівайка, Анна Налівайка і Крыся Дуброўская. Чытачы са Скраблякоў ахвотна чытаюць ваенныя, падарожніцкія і сучасныя повесці. (яц)

БЕЛАРУСКІ КАЛЯНДАР 1972

Ужо з'явіўся ў продажы «Беларускі каляндар» на 1972 год.

У ІМ ЗНОЙДЗЕЦЕ:

Дзяржаўныя, грамадскія і царкоўныя (па новаму і старому стылю) святы;

Народную метэаралогію;

Рэпартаж «15 год БГКТ»

Раздзелы:

«ЛЮБЛЮ НАШ КРАЙ» (рэпартажы пра родную зямлю);

«ГАДАВІНЫ» (артыкулы: «30 год ППР», «Утварэнне СССР», «Янка Купала», «Якуб Колас», «Уладзіслаў Галубок», «Браніслаў Тарашкевіч», «Максім Танк» і «Міхась Машара»);

«НАША СЦЭНА» (рэпертуарны матэрыял), між іншым, аднаактавая камедыя;

«У БРАТНІХ АРГАНІЗАЦЫЯХ» (артыкул аб Украінскім таварыстве);

«ЗЯМЛЯ І ЛЮДЗІ» (між іншым, цікавы рэпартаж аб сербах лужыцкіх);

«ДАВЕДНІК» (публікацыі: «Як павысіць ураджай», «Гадоўля кароў», «Першая дапамога жывёле», «Для цела і для душы», інфармацыі аб паверхні і насельніцтве свету, аб Польшчы, аб адзінках мераў, аб паштовых платах, тарыф чыгункі і ПКС, шмат табеляў («класы глебаў», «даўкі штучных угнаенняў», «вартасць корму» і інш.).

Каляндар багата ілюстраваны. Каштуе 15 злотых. Можна яго набыць у ГП БГКТ і ва ўсіх аддзелах таварыства. Можна таксама «Беларускі каляндар» выпісаць за залічэннем паштовым. Заяўкі ў гэтым выпадку трэба кіраваць у ГП БГКТ: ZG BTSK, Białystok, ul. Warszawska 11.

Юзучонак. Як паведаміў нам цэнтр АБС, ваша данясенне вельмі яму спадабалася і, паводле яго апініі, з вас можа выйсці кемлівы агент.

Выдаецца нам толькі, што непатрэбна вы так глыбока законспіраваліся.

КІНО

ГАЙНАЎСКІ ПАВЕТ

Кляшчэлі

„Droga nad morzem" (bułg.), 28—29.XII. „Bokser" (polski), 30—31.XII. „Legenda" (polski), 1—2.I.

Нараўка

„Pejzaż z bohaterem" (polski), „Świeć moja gwiazdo" (radz.), 29.XII — 2.I.

Нарва

„Pan Wołodyjowski" (polski), 29.XII.—2.I.

Чыжы

„Lucia" (kubański), „Lenin — dokumenty i fakty" (radz.), 29.XII.—2.I.

Дубічы Царкоўныя

„Słoń Maruda" (angl.), „Chewsburska ballada" (rumuński), 29.XII.—2.I.

Арэшкава

„Daleko od słońca" (jugosł.), „100 karabinów" (USA), 29.XII.—2.I.

БЕЛЬСКІ ПАВЕТ

Боцькі

„Fraulein doktor" (jugosł.), „Mój pies Wulkan" (radz.), 29.XII.—2.I.

Орля

„Kto wierzy w bociany" (polski), „Niewolnicy" (USA), 29.XII.—2.I.

Райск

„Dziki i swobodny" (angl.), „Okna czasu" (węgierski), 29.XII.—2.I.

САКОЛЬСКІ ПАВЕТ

Крынкі

„Kapryśne lato" (czeski), 28—29.XII. „Zielone smugi" (radz.), 30.—31.XII. „Martwa fala" (polski), 1—2.I.

Шудзялава

„Pogromca zwierząt" (rumuński), „Pogoń za Adamem" (polski), 29.XII.—1.I.

Янаў

„Kaszabe" (polski), 29.XII.—1.I.

СЯМЯЦІЦКІ ПАВЕТ

Нурэц

„Siedem razy kobieta" (włoski), 28—29.XII. „Zabójstwo inż. Czarta" (czeski), 30—31.XII. „Milion za Laurą" 1—2.I.

Мельнік

„Droga nad morzem" (bułg.), 28—29.XII. „Bokser" (polski), 30—31.XII. „Legenda" (polski), 1—2.I.

Мілейчыцы

„Nauczyciel z przedmieścia" (angl.), 28—29.XII. „Kłopotliwy gość" (polski), 30—31.XII. „Prawdzie w oczy" (1—2.I.

ДУБРОЎСКІ ПАВЕТ

Сухаволя

„Cyrk bez granic" (rumuński), 28—29.XII. „Pożądanie zwane Anadą" (czeski), 29.XII.—2.I.

Новы Двор

„Cierpienia młodego Bohaczka" (czeski), 29.XII.—2.I.

Ніва

Adres redakcji: Białystok, ul. Wesołowskiego 1. Telefony: red. naczelny 2-10-33, centrala 2-32-41 do 45. Warunki prenumeraty: miesięcznie — 2,40 zł, kwartalnie — 7,20 zł, półrocznie — 14,40 zł, rocznie — 28,80 zł. Prenumeratę przyjmują wrzystkie placówki pocztowe i listonosze. Wpłaty na prenumeratę indywidualną należy dokonywać na konto PUPiK „Ruch" Nr 102-7-161 NBP Białystok I Oddział Miejski. Na odwrocie blankietu należy podać okres prenumeraty i tytuł zamawianego pisma. Zamówienia ze zleceniem wysyłki za granicę przyjmuje — Przedsiębiorstwo Kolportażu Wydawnictw Zagranicznych „Ruch" Warszawa, ul. Wronia 23. Nr konta PKO 1-6-100024. Zamówienia z krajów europejskich jak i zamorskich należy kierować pod adresem Przedsiębiorstwo Kolportażu Wydawnictw Zagranicznych „Ruch" Warszawa, ul. Wronia 23.

BZGraf. Nakład 7227 E-3

Данясенне законспіраванага агента

Папярэдзіць неадкладна ўсіх, каго датычыць. Не забіраць, купляючы вугаль, з пляцоў ГС зямлі і іншых дамешак. Гэта можа дорага каштаваць. Так, у вёсцы Свібна Гданьскага ваяв. пляц магазіна ГС не мае цвёрдай паверхні. Магазінер прадае за вугаль усё, што чорнае. У сваёй працы ўжывае ён, відавочна, пераканаўчых аргументаў, бо за сёлетнюю восень узровень пляцу выдатна абнізіўся. І цяпер адпаведныя «чыннікі» ломяць галовы над тым:

1) ці трэба прымусіць гаспадароў, каб адвезлі забраную зямлю і зраўнялі пляц, 2) ці можа «абцёнжыць» іх гатоўкай за вывезеную зямлю.

Так што, папярэджваю! Вугаль купляць асцярожна. Магазінера занадта не слухаць і зямлю лапатамі не заграбаць. У Скібне гэта яшчэ не страшна. Зямля там — пясочак падморскі. Дзяшовенькі. А як дзе-небудзь здарыцца на пляцы зямля з глінкай, тлусценькая? Гаспадары — людзі прагавітыя. У гэтым самым Свібне нават таблічкі расцягалі, на якіх магазінер пісаў цану і гатунак вугалю. Такія з вугалем і снегу набяруць. А няхай так праўленне ГС зажадае звярнуць забраны снег у тэрміне ад 12 да 26 ліпеня. То-та!

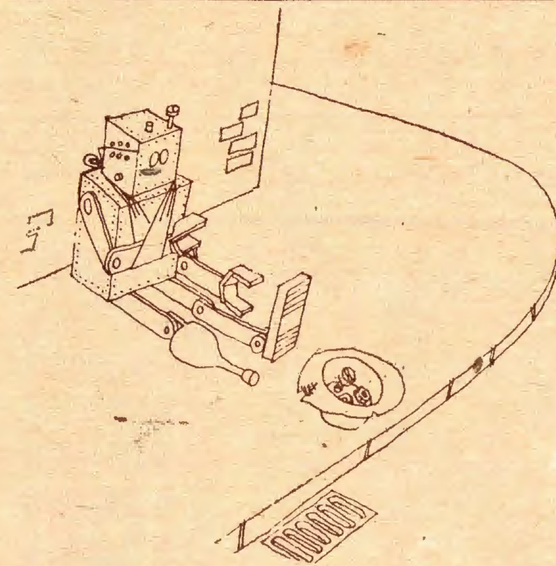
Вядомасць паходзіць з аўтарытэтных і добра паінфармаваных кругоў. Захаваць. Можа быць актуальнай і ў наступным годзе ўсюды, дзе магазіны ГС не маюць пляцоў з цвёрдай паверхняй.

Язучонак

P.S

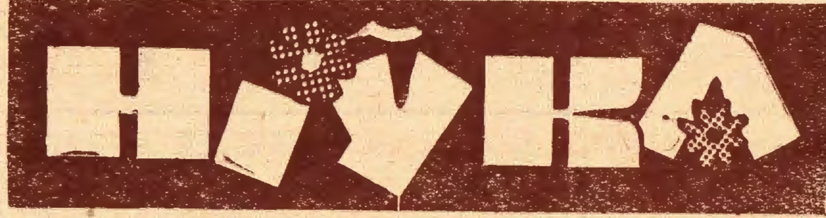
Аб рашэнні, якое ў бліжэйшым часе прымуць адпаведныя «чыннікі», пастараюся паведаміць Агенцтву дыпламатычнай поштай або зашыфраванай дэпешай.

Я.

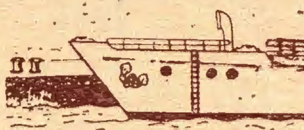

— Здаецца, вы прасілі яшчэ сто пяць дзесят?

Талаваломка

З борту прышвартаванага карабля звісаюць сходкі з дванаццаці ступенек, адлегласць паміж якімі 25 сантыметраў. У час прыплыву ўзровень вады падымаецца на 75 сантыметраў у гадзіну. Колькі ступенек застанецца пад вадой, калі прыплыў будзе працягвацца паўтары гадзіны?

*

Адказ на заданне з папярэдняга нумара: Кожны рад складаецца з двух квадратных фігур і трэцяй неквадратнай. Значыць, нехапае любой неквадратнай.

ПАРАДА

Адзін хворы чалавек скардзіўся свайму знаёмаму:

— Звярнуўся да двух урачоў і атрымаў дзве розныя парады. Адзін кажа: «Пабудзь ля мора». Другі раіў больш хадзіць пешшу. Не ведаю, што рабіць.

— Калі так, то ідзі пешшу да мора.

ВАРОНА

Спыталі ў вароны:

— Чаму б табе не падацца ў салаўі?.. Усе гавораць, і спяваць ты майстрыха...

— Ведаем мы гэтыя байкі, — адказала варона, — ды тут не паспееш і рот адкрыць — сыр выпадзе!

ЯШЧЭ НЕ ЗРАБІЎ

Бацька звярнуўся да сына:

— Сынок, калі зробіш урокі, аднясі гэтае пісьмо на пошту.

— Добра, тата, — адказаў сын.

Праз тыдзень бацька запытаўся ў сына:

— Сынок, ты паслаў пісьмо?

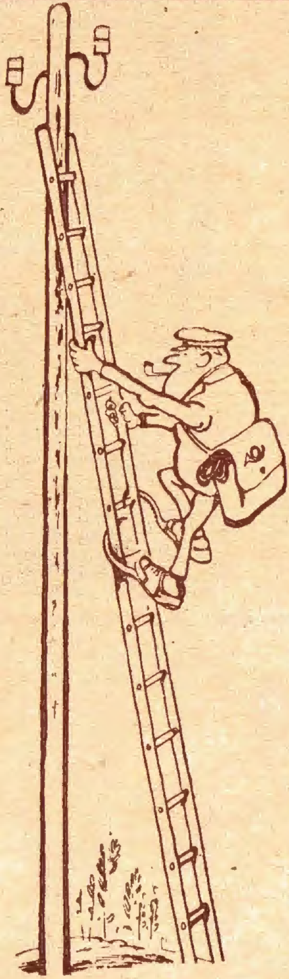
— Не, тата, я яшчэ не зрабіў урокі.

САМ ЗЛАВІЎСЯ

— Колькі ты злавіў рыбін на мінулым тыдні? — запытала жонка ў мужа

— Дзесяць, мая даражэнькая.

— Я так і ведала, што загадчык рыбнага магазіна ашуканец. Ён патрабуе ў мяне грошы за 15.

Я люблю бярозку

Словы А. Русака

Музыка П. Ціхановіча

Я люблю бярозку,
Што пяе з вятрамі,
Думае зацішкам
Думку вечарамі,
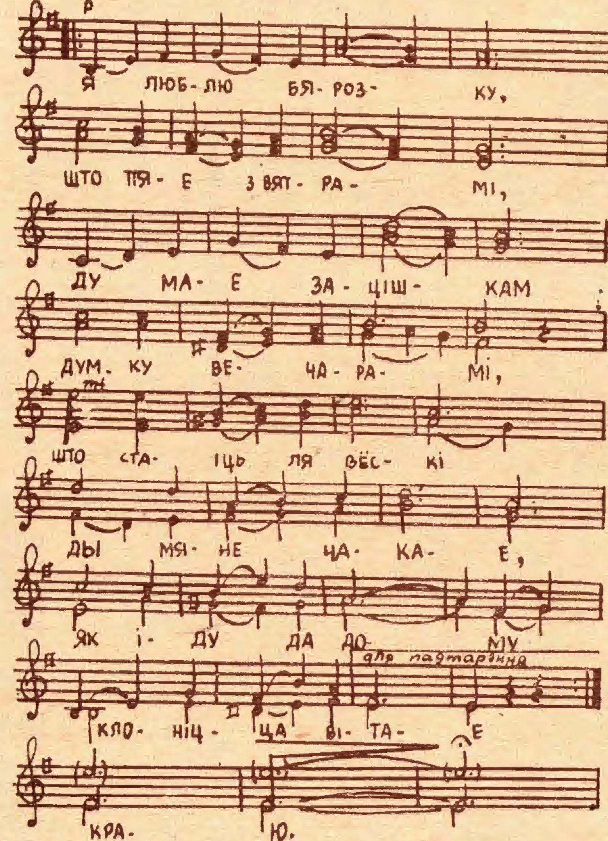
Што стаіць ля вёскі
Ды мяне чакае,
Як іду дадому,
Клоніцца — вітае.

Палюбіў я рэчку
У кучаравых лозах,
Лугавыя травы
У серабрыстых росах.

У шумлівых нівах
Палявыя сцежкі,
Любае дзяўчыны
Ветлівыя ўсмешкі.

Я люблю бярозку,
Што пяе з вятрамі,
Думае зацішкам
Думку вечарамі.

За ракою ўзлескі,
Мурагі ля гаю,
Спевы веснавыя
Роднага мне краю.

— Па ёлку, грамадзянін?

— Прабачце — на канцэрт: на піле іграю.

МІРНАЕ СУІСНАВАННЕ

Было ў сям'і жыццё без сваркі,
Было — што боль без горкай чаркі.
Раслі сутычкі з кожным годам:
Спачатку муж грзіў разводам,
Ну, а затым, наадварот, —
Грэзіла жонка ўзяць развод...

А пажылі яшчэ нямнога —
Не стала страшна ім нічога.
Калі пасварацца, — маўчаць,
Бывае — дзень, бывае — пяць.
І разумеецца маўчанне,
Як мірнае суіснаванне.

Васіль Жуковіч

НЕ ТО, ШТО МНЕ

Узімку паехаў селянін у лес па дровы, а жонка натапіла ў хаце, лягла на гарачую печ і грэецца з дзяцьмі. Дзяўчынка і кажа:

— Вось недзе тата мерзне. Бач, які на двары мароз.

А маці на гэта адказвае:

— Нічога яму не будзе! Як змерзне, то будзе бегчы і сагрэецца. Не то, што мне тут на печцы: пячэ, а пасунуцца няма куды.

У РАБОЧЫ ЧАС

— Вы зноў спазніліся на работу! — папракнуў начальнік свайго падначаленага. — Дзе гэта вы затрымліваецеся?

— Прабачце, але я галюся.

— Вы што, заўсёды голіцеся ў рабочы час? Майце на ўвазе, галенне не ўваходзіць у вашы службовыя абавязкі.

— Вы дарэмна папракаеце мяне — хіба барада не расце ў рабочы час?

ЗЛОДЗЕЙ

У бар уваходзіць дробны злодзей і сутыкаецца з калегам па прафесіі.

— Прывітанне! Як справы?

— Прабач, дарагі, пагаворым другі раз. Я спяшаюся. Мне абавязкова трэба быць на дэманстрацыі мод будучага сезона.

— Ты што, звар'яцеў? Рабіць табе больш няма чаго?

— Якраз наадварот. Гэта чыста прафесійная цікаўнасць.

Не разумею.

— Мне трэба ведаць, дзе будуць размешчаны кішэні.

ПАРАДА

Маці раіць дачцы, якая толькі што выйшла замуж:

— Дзіцятка, хачу даць табе добрую параду: ніколі не спрачайся з мужам. Адразу плач!

Выйсце з цяжкога становішча.

ЗЛОДЗЕІ, ВЯРНІЦЕ КАСЦЮМЫ!..

З такой аб'явай у газетах пазнаёміліся нядаўна амерыканцы. Аказваецца, што Метрапалітэн-опера ў Нью-Йорку зрабіла спецыяльны заказ на выраб касцюмаў і дэкарацый для новай тэатральнай пастаноўкі. За работу было заплочана 18 тысяч долараў. Але аўтамашына з выкананым заказам знікла. Вось дырэкцыя тэатра і ўпрошвае злодзеяў праз друк вярнуць касцюмы і дэкарацыі. Нават узнагароду абяцалі... 18 тысяч долараў.

ВУЧЫЦЕСЯ ЛІЧЫЦЬ

Малапісьменныя баксёры на прафесіянальным рынгу, аказваецца, не такая ўжо рэдкасць. Заходнегерманскі спартсмен Петэр Вайлан, прайграўшы ў фінальным паядынку за званне чэмпіёна кантынента ў цяжкай вазе іспанцу Уртайну, падаў скаргу на суддзю, які вельму хутка вёў адлік накаўта, сам Петэр за гэты час паспеў далічыць толькі да шасці. Еўрапейскі саюз адхіліў апеляцыю баксёра: «Рэферы не вінаваты, што за час, які дадзен для адліку дзесяці, вы можаце далічыць толькі да шасці».

КАПІТАЛІСТЫЧНЫ ЦЯГНІК

На кангрэсе брытанскіх трэд-юніёнаў дэлегат Боб Эдвардс сказаў: «Англійская эканоміка падобна на цягнік з вагонамі першага, другога і трэцяга класаў. У першым едуць банкіры, прамыслоўцы і прадпрыемцы, у другім — чыноўнікі, а ў трэцім — рабочыя. Калі цягнік раптоўна спыняецца пасярод поля, пасажыры першага класа застаюцца на сваіх месцах, пасажыры другога класа працягваюць шлях пешшу, а пасажыры трэцяга класа штурхаюць цягнік наперад».

Неабмежаваная самаўпэўненасць бывае ад абмежавасці кругагляду.